GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 35 — CENA DIN 10.— KRANJ, 8. MAJA 1959

V mesecu poklicnega usmerjanja mladine

Poklicne posvetovalnice

tudi na Jesenicah in v Škofji Loki

Organizacija poklicnega svetovanja in njena vloga se vedno bolj razvija in dobiva vse večji družbeni in ekonomski pomen, posebno v gospodarskih in industrijskih centrih (Kranj, Jesenice, Tržič, Škofja Loka, Radovljica). Glavna naloga poklicnega svetovanja je, zagotoviti našemu gospodarstvu dovolj strokovno sposobnih kadrov in jih usmeriti ter razmestiti na delovna mesta, kjer bo vsak posameznik po svojih fizičnih in psihičnih sposobnostih največ koristil sebi in družbi. Brez sodelovanja šole, staršev, gospodarskih organizacij in podpore mladih ljudi samih te naloge ni mogoče uspešno izvršiti.

Izkušnje in analize vključevanja mladine v uk v preteklem letu so pokazale, da nismo mogli dobiti dovolj mladine, ki bi zasedla vsa prosta učna mesta v gospodarstvu. V kritičnih panogah (gradbeništvo, trgovina, gostinstvo, komunala, kmetijstvo in nekatere živilske stroke) je v okraju ostalo še 250 prostih učnih mest. Dejstvo, da je pri posredovalnicah za delo prijavljenih 284 mladih ljudi, starih 15 do 18 let, ki iščejo prvo zaposlitev v industriji, nam pove, da še nismo napravili vsega za pravočasno in pravilno usmerjanje mladine v poklice vseh vrst.

S splošnim zakonom o šolstvu mora poklicna predorientacija postopoma postati sestavni del šolskih učnih programov. S tem bo sčasoma odpadlo tudi kampanjsko propagiranje poklicev med mladino po šolah, če bode to nalogo uspešno opravljali pedagogi.

Mreža poklicnega usmerjanja mladine je na Gorejskem letos že bolj razvita in popolnejša. Razen okrajne poklicne posvetovalnice delujeta zdaj tudi že poklicni posvetovalnici na Jesenicah in v Škofji Loki.

Vse to kaže, da imamo letos ugodne pogoje, da seznanimo mladino z osnovnimi pogoji, ki so potrebni za smotrno izbiro poklica, in da v skladu z družbenim planom za leto 1959 pričnemo z uspešnim vključevanjem vajencev v vse veje našega gospodarstva.

Z razširjene plenarne seje Zveznega odbora SZDLJ

Socialistični razvoj našega kmetijstva

Po obsežni razpravi in referatu tovariša Kardelja je plenum sprejel sklepe za nadaljnjo socialistično preobrazbo kmetijstva

V torek je začel v Beogradu delo IX. plenum SZDL Jugoslavije, ki na podlagi referata generalnega sekretarja SZDLJ Edvarda Kardelja »Problemi socialistične politike na vasi« obravnava problematiko razvoja našega kmetijstva. V tej obsežni razpravi o problemih povojnega kmetijstva v Jugoslaviji pravi tovariš Kardelj, da je v zadnjih letih dosegla naša kmetijska proizvodnja prve velike uspehe. To velja zlasti za zadnji dve leti. Od 1955 - 1958, razen v l. 1956, je bila naša kmetijska proizvodnja znatno nad povojnim desetletnim povprečjem. Kmetijska proizvodnja je čedalje manj odvisna od vremenskih pogojev, in sicer toliko manj, kolikor vključujemo v to proizvodnjo mehanizacijo in ostala agrotehnična sredstva ter na sodobnih znanstvenih dosežkih slonečo tehnologijo proizvodnega procesa. Velike donose v poljedelstvu dosegamo že na tisočih hektarih površin širom po vsej deželi, zlasti pa na kmetijskih posestvih, v kmečkih delovnih zadrugah, na ekonomijah splošnih kmetijskih zadrug in na površinah v socialistični kooperaciji. Nadalje pravi tovariš Kardelj takole:

POMEMBNI USPEHI V KMETIJSKI PROIZVODNJI

»Glavni činitelj v teh proizvodnih uspehih je bil socialistični sektor gospodarstva — socialistična gospodarstva in površine v kooperaciji. V ilustracijo je dovolj navesti, da je leta 1958 dal na primer socialistični sektor s 15 % setvenih površin pšenice 25 % skupne proizvodnje oziroma 56 % tržnih presežkov pšenice v tem letu, 13 % setvenih površin koruze pa je dalo 31 % skupne proizvodnje ali 80 odstotkov tržnih presežkov koruze . . .«

V nadaljevanju referata pravi tovariš Kardelj, da je bila celotna kmetijska proizvodnja v letu 1957 približno za 3,5 % pod planirano v letu 1961. Letos pa bo, če se bodo izpolnila planska predvidevanja — kaže pa, da se bo to zgodilo — kmetijska proizvodnja realizirana v takem obsegu, kot je predvideno v planu za leto 1961.

»Po računih sekretariata Zveznega izvršnega sveta — je dejal tovariš Kardelj — bi lahko že v letu 1962 pridelali 4 milijone ton pšenice in rži, nasproti desetletnemu povojnemu povprečju, ki je 2,3 milijone ton, koruze pa v letu 1963 do 9 milijonov ton (desetletno povojno povprečje je 3,4 milijone ton); v pridelovanju sladkorne pese bi lahko zadovoljili vse potrebe tudi razširjene industrije sladkorja itd. Kajti, da bi lahko hitreje napredovali v razvijanju socialističnih ekonomskih odnosov, moramo odstraniti oviro, ki se imenuje — zaostalo, nizko produktivno gospodarstvo. Mi moramo graditi visoko produktivno industrializirano kmetijstvo, ki bo v mejah, značilnih za naše podnebje, ne le krilo naše potrebe, ampak bo tudi sposobno za nenehno naraščanje izvoza, ne na račun družbenih subvencij, marveč na račun stalnega naraščanja delovne storilnosti . . .«

SOCIALISTIČNA PREOBRAZBA VASI IN MODERNIZACIJA KMETIJSTVA STA ENOTEN PROCES

Nadalje je rečeno v referatu, da obstajata v sodobnem raz-

(Nadaljevanje na 3. str.)

Nasvet poklicne posvetovalnice — zadovoljstvo pri delu

IZ SEJNE DVORANE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Materialni interes vsakega delavca

Za večjo delovno storilnost in boljše gospodarjenje kolektivov - Omejevanje zaposlovanja delavcev ni razočaralo - Priporočila o tarifnih pravilnikih

Odborniki obeh zborov OLO so v torek, 5. maja slišali obširno poročilo o delu Sveta za delo. Predsednik tega organa tovariš Berti Brun je z mnogimi podatki in ugotovitvami dokazal, da so se smernice o zaposlovanju in družbenem standardu, ki jih je OLO sprejel že jeseni, dokaj dobro uveljavile.

Največ razprav je takrat sprožila zahteva, naj se pri zaposlovanju delavstva spoštujejo globali v družbenem načrtu. Vsakemu podjetju je bilo določeno število delavcev. Skoraj povsod pa so ga močno prekoračili.

Ta zahteva je takoj spočetka rodila precej negodovanja. Uprave podjetij so se vrgle na dokazovanje, da bo z omejevanjem zaposlovanja delavcev prizadeto gospodarstvo, ogrožen bo proizvodni načrt in oškodovana skupnost. Postopoma pa se je mrzlica polegla. Danes je povsod celo manj delavcev, kot jih dovoljuje global. Skupno je bilo v okraju 1. aprila 194 delavcev manj kot je dovoljeno. Samo občini Železniki in Žiri sta imeli rahlo prekoračen načrt, in sicer le za 6 delavcev. V glavnem podjetja iščejo kvalificirane delavce, medtem ko za navadna težaška dela sploh ni najti delavcev v našem okraju. Zato morajo gradbena in druga podjetja za težaška dela še zmeraj iskati delavce iz drugih krajev.

Hkrati je bilo konec marca letos prijavljenih po vseh občinskih posredovalnicah za delo 1116 oseb, ki iščejo zaposlitev. Toda 96 jih je odklonilo zaposlitev. Čakajo samo na izbrana podjetja. Hkrati je 250 takih, ki žive na kmetijah, kjer se, po njihovih izjavah, lahko preživljajo. Tako je skupno število resnično potrebnih za zaposlitev dokaj manjše.

Kljub temu pa tudi to vprašanje zahteva določeno pozornost. Zlasti zato, ker je med prijavljenimi največ žensk (968). Predvsem na Jesenicah, kjer je v glavnem samo Železarna z neprimernimi delovnimi mesti za žene, je skrb za zaposlitev žena potrebna.

Povečanje delovne storilnosti je danes v ospredju. Zlasti kadar je govora o standardu, nagrajevanju itd. Toda že poročilo je to stvar na kratko prikazalo. Tudi diskutanti se niso poglabljali v ta problem. Res je sicer, da so mnoga druga vprašanja vir k večji delovni storilnosti. To je najlepše pojasnil odbornik Milan Ogris na konkretnem primeru BPT v Tržiču. Omejevanje pri zaposlovanju je tam, kot je povedal, zmanjšalo željo po fluktuaciji, povečala se je delovna disciplina in izboljšal odnos do dela. To pa so glavni ključi do večje delovne storilnosti in hkrati do boljšega življenjskega standarda.

O raznih vprašanjih so govorili tudi Ivan Pintar, Sveto Kobal, Dragica Rome, Angelca Boštjančič, Andrej Verbič in drugi.

Ob koncu seje so odborniki sprejeli tudi priporočila vsem gospodarskim organizacijam in občinskim ljudskim odborom za izdelavo tarifnih pravilnikov. Ti morajo biti sprejeti najkasneje do konca meseca maja. **K. M.**

Z občnega zbora Gostinske zbornice za okraj Kranj

Glavni problem: pomanjkanje kadrov

Bled, 5. maja.

V prostorih Kazine na Bledu je bil danes dopoldne VII. redni občni zbor Gostinske zbornice za okraj Kranj. Razen delegatov so se ga udeležili tudi tajnik republiške Gostinske zbornice Ivan Jernejčič, podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertoncelj — Johan in drugi.

Iz poročila upravnega odbora Zbornice, še bolj pa iz razprave, je bilo moč ugotoviti, da je najbolj aktualen problem gostinstva v kranjskem okraju pomanjkanje kadrov in zelo slaba struktura zaposlenih. V začetku 1958 je bilo v gostinskih gospodarskih organizacijah na Gorenjskem zaposlenih 555 ljudi, 1. 8. lani 952 in konec decembra 684. Od tega jih je bilo konec lanskega leta samo 12 visokokvalificiranih, 255 kvalificiranih, 213 polkvalificiranih in 184 brez kvalifikacij. Tako stanje je zelo slabo, posebno še, ker prištevamo Gorenjsko med turistično najbolj razvite kraje v Jugoslaviji.

Kje je iskati vzroke za nezanimanje naše mladine za gostinski poklic? In za vse večjo fluktuacijo iz gostinstva v industrijo? Delegati so se v razpravi pri teh vprašanjih precej zadržali. Kot vzrok navajajo predvsem delo v nedeljah in praznikih, osemurni delovni čas v industriji, pomanjkanje stanovanj za gostinske delavce (v tem pogledu si tudi v prihodnjih letih ne nadejajo izboljšanja, medtem ko delavec v tovarni vsaj perspektivno lahko računa na stanovanje!), nižje tarifne postavke kot v industriji itd.

Po sklepu Zbornice so gostinska podjetja v preteklem letu pričela sprejemati vajence v uk neposredno v gostinske obrate. Upajo, da bodo s tem načinom vzgajanja strokovnega kadra izučene gostinske delavce najlaže zadržali, da bodo ostali v svojem poklicu.

Zbornica vsako leto prireja tudi enomesečne strokovne tečaje, ki pa udeležencem ne dajo tiste strokovne izobrazbe, ki jo ti v praksi potrebujejo. Zadnji tak tečaj, ki je bil lani v Bohinju, so organizirali po novem načinu. Seminaristom so poslali učno gradivo na dom, na seminarju pa so delali samo izpite in dobili še morebitna pojasnila.

Letos januarja je bila na Bledu ustanovljena Gostinska vajeniška šola, ki jo je obiskovalo 25 vajencev (11 fantov in 14 deklet). Težave so predvsem v tem, ker šola nima svojih prostorov. V prihodnjem letu bo treba bolj paziti tudi na večjo selekcijo pri izbiri kandidatov. V šolo naj bi sprejemali le tiste, ki imajo veselje do gostinskega poklica in večjo inteligenčno sposobnost. Lani so bili zaradi slabega odziva prisiljeni predlagati OLO, da dovoli za sklenitev učne pogodbe spregled enega razreda predizobrazbe. Poročilo poudarja, da bo treba letos in prihodnje leto v šolo sprejemati le fante in dekleta z dokončano osemletko, sicer bo imela vajenska šola s takimi učenci težave tudi v prihodnje.

Podpredsednik Zbornice tovariš Jože Markelj je v razpravi poudaril, da se letos v velikem obsegu pojavlja šušmarstvo — nedovoljeno trgovanje z vinom in žganjem. Država pri tem zgubi precejšnja sredstva na prometnem davku, razširja pa se tudi pijančevanje. Tržne inšpekcije pri občinskih ljudskih odborih so za ublažitev tega stanja vse premalo naredile.

Tajnik republiške Gostinske zbornice Ivan Jernejčič je v razpravi poudaril dobre uspehe nekaterih gorenjskih gostinskih podjetij, ki so jih dosegla s podaljšanjem pred- in posezone. Pri tem je važna predvsem prožna in kvalitetna propaganda, ki se je v zadnjem letu znatno izboljšala. **A. T.**

Skupščina stalne konference mest Jugoslavije

Več pomoči komunam

V Opatiji je bila letna skupščina Stalne konference mest, kjer je sodelovalo nad 600 delegatov in 150 zastopnikov družbenih organizacij in ustanov. Skupščino je otvoril predsednik ljudskega odbora Reke Edo Jordas, ki je razen delegatov in zastopnikov republiških organov uprave pozdravil tudi člana Zveznega izvršnega sveta Vladimirja Popovića in sekretarja združenja mestnih korporacij Velike Britanije sira Harolda Bamwella.

Uvodni govor je imel dosedanji predsednik Stalne konference mest Milan Apih. V razpravi so potem poudarili, da bi Stalna konferenca mest morala v prihodnje posvečati več pozornosti vsakdanji pomoči komunam pri reševanju raznih problemov. Za novega predsednika Stalne konference mest izvoljen predsednik reškega ljudskega odbora Edo Jordas.

Toplejši dnevi že vabijo...

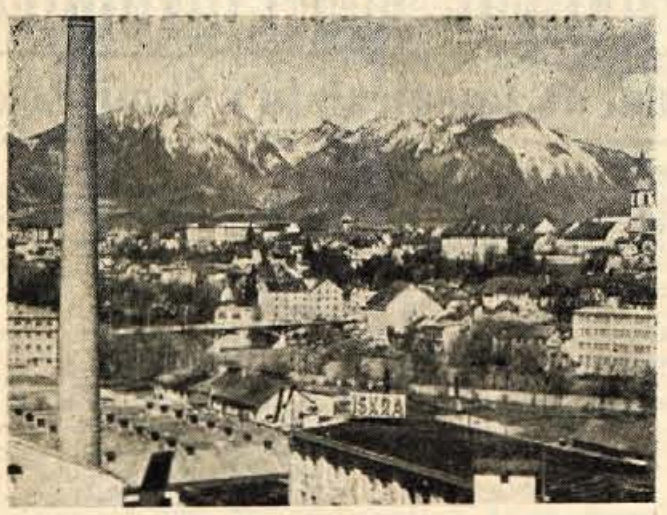

»Devetega maja 1945 so prišli partizani v Kranj. Prvi, ki je tisto jutro stopil na kranjske ulice, je bil tovariš Franc Puhar. Okoli 11. ure dopoldne pa so prikorakali v mesto še drugi partizani. Na čelu je bilo poveljstvo Komande mesta Kranja.«

Tako bi kronist v skopih besedah zabeležil ta zgodovinski dogodek. Toda to je bila prelomnica razvoja in napredka. Čeprav danes Kranj obuja spomine na NOB ob občinskem prazniku, ki je dne 1. avgusta, se vendarle mnogi borci, nekdanji aktivisti in prebivalci spominjajo tistega veselega majskega dne pred 14. leti.

Kranj, kot središče Gorenjske, ki jo je okupator hotel za vsako ceno vključiti v okvir Velikega Rajha, je bil prav zaradi tega še pod posebnim terorjem. Od znane Komerdajeve izdaje leta 1942 pa do osvoboditve je bilo aretiranih, mučenih in usmrčenih mnogo zaslužnih organizatorjev in borcev osvobodilne borbe.

Po vojni se je Kranj hitro razvil v močno industrijsko središče. Narodni dohodek naglo raste in bo do 1961. leta dosegel že dobrih 21 milijard dinarjev. To postavlja Kranj na vidno mesto gospodarskega razvoja naše dežele.

Ob tej priložnosti smo obiskali sekretarja Občinskega komiteja ZK Kranj tovariša Baldomirja Bizjaka in ga vprašali o stanju in perspektivah ekonomskega razvoja mesta.

»Naše organizacije Zveze komunistov in tudi na občinskem komiteju smo precej razpravljali o tem vprašanju,« je dejal. »Značilno je, da se je mesto v 14. letih povzpelo od 8000 na preko 21 tisoč prebivalcev. Skladno s tem se je razvijala tudi gospodarska zmogljivost, nastajale pa so tudi neskladnosti in težave. Ne primanjkuje zgolj stanovanj, marveč tudi trgovin, vodovodov, kanalizacije in drugih komunalnih naprav.

Ljudem bo treba nuditi še več razvedrila, športnega udejstvovanja in podobnega. Čimprej moramo najti tudi prostore za delavsko izobraževanje in združevanje sploh. V bližnji prihodnosti bo treba zgraditi še kakih 4000 stanovanj, da bi zadostili potrebam.«

K. M.

Delo poklicnih svetovalnic

Potrebe po vajencih so večje kot povpraševanje po prostih učnih mestih

Pri vseh občinskih posredovalnicah za delo so bile letos ustanovljene posebne komisije za usmerjanjem mladine v poklice. Najbolj delavna je komisija pri kranjski posredovalnici za delo, ki posebno zdaj, v mesecu poklicnega usmerjanja, prireja po šolah predavanja za starše in za otroke o številnih možnostih vključevanja v poklice in o pogojih, ki jih zahtevajo posamezni poklici. Za učence osemletk prirejajo tudi ekskurzije v tovarne. Komisija za poklicno usmerjanje v Tržiču med drugim skrbi trdi za reševanje socialnih problemov mladine. Zdaj bodo odprli razstavo vseh poklicev, kjer se bodo z mladimi ljudmi pogovorili tudi že o prostih učnih mestih. Prednost pri tem imajo partizanske sirote.

Okrajna poklicna svetovalnica v Kranju opravlja psihološke preglede v občinah Kranj, Radovljica in Tržič. Tak teritorij pa je zanjo preobširen, zato bodo še v tem mesecu ustanovili poklicno svetovalnico tudi v Tržiču. Škofjeloška poklicna posvetovalnica je pregledala in dala nasvete doslej že 30 invalidom, zdaj pa pripravljajo testiranje 200 učencev, ki končujejo obvezno šolanje in se odločajo za poklic. Menijo, da jih bodo morali od teh ljudi okoli 100 še temeljiteje pregledati in jim nuditi ustrezne nasvete. Slabše je delala jeseniška poklicna posvetovalnica, ki je po enem letu obstoja nudila nasvete le dvema kandidatoma.

Poklicna svetovalnica v Kranju je letos opravila že 51 psiholoških pregledov (27 fantov, 22 deklet in 2 invalida) in testirala 120 učencev.

Lani in tudi letos je okrajna poklicna svetovalnica v Kranju poslala na vse šole anketno polo z vprašanjem »Kaj želiš vedeti o izbiri poklica in o nadaljnem šolanju?«. Iz odgovorov 1283 učencev, ki so letos odgovorili na anketo, je moč ugotoviti, da 113 učencev želi nadaljevati šolanje v višjih razredih iste šole, 585 jih želi nadaljevati šolanje v gimnaziji in v srednjih strokovnih šolah, 86 učencev se želi takoj zaposliti, 35 jih bo ostalo doma na kmetiji, 464 pa se jih želi vključiti v uk in v šole s praktičnim poukom.

Pri učencih, ki nameravajo nadaljevati šolanje, je opaziti veliko skrb zaradi reforme šolstva, v Šk. Loki pa bojazen, da bo gimnazija

Odločitev je večkrat težka, zato dober nasvet mnogo koristi

ukinjena. Od strokovnih šol se dekleta najbolj zanimajo za administrativno šolo in za ESS, fantje pa za TSS. Zelo malo pa je zanimanja za učiteljski poklic, za medicinske sestre, bolničarje in vzgojiteljice.

Pravočasno usmerjanje mladine v poklice je istočasno tudi eden od načinov reševanja vprašanja kadra v deficitnih (»kritičnih«) poklicih. Velika pomanjkljivost je v tem, ker nimamo izdelanih perspektivnih planov kadra vsaj za tri leta naprej. Pristojni organi do danes še niso ugotovili, da bi bilo to potrebno. Poklicna svetovalnica si je pomagala s tem, da je že januarja letos poslala vsem delodajalcem zahtevo, da morajo pristojnim občinskim posredovalnicam za delo prijaviti prosta učna mesta. Do zdaj je bilo prijavljenih že preko 800 prostih učnih mest.

Mladina se zanima predvsem za 25 poklicev za kvalificirane delavce. Prosta učna mesta pa je prijavilo okoli 80 različnih poklicev. Potrebe po vajencih bodo letos skoraj v vseh poklicih večje kot pa povpraševanje za uk. Letos bo čutiti pomanjkanje vajencev zlasti v gradbeni stroki, kjer je prijavljenih 146 prostih učnih mest, zanima pa se za to stroko le 25 učencev. Malo učencev se zanima tudi za lesno-predelovalno stroko, kjer je prijavljenih 89 prostih učnih mest. Za trgovski poklic se zanima 43 učencev in učenk, prostih učnih mest pa je 101. Izredno nezanimanje je tudi za poklice v gostinski stroki. Edini poklic, za katerega je povpraševanje mnogo večje kot pa je prostih učnih mest, je šivilski — prijavljenih je 21 prostih učnih mest, zanima pa se zanj 83 deklet.

T.

Novoustanovljeno podjetje v Gorenji vasi

Občinski ljudski odbor v Škofji Loki je na torkovi seji razpravljal predvsem o raznih gospodarskih vprašanjih v občini. Mimo drugega so sprejeli tudi sklep o ustanovitvi novega podjetja za impregniranje tekstila, papirja in umetne svile v Gorenji vasi. Odobrili so priključitev gostišča »Na Vidmu« v Poljanah k gostinskemu podjetju »Tabor« Gorenja vas in novoustanovljenega gostišča na Trebiji h Kmetijski zadrugi Trebija. Zaradi nerentabilnosti in izkazane izgube v preteklem letu so sprejeli sklep o likvidaciji gostišča »Blegaš« v Javorjah. Sprejeli so tudi poroštva za investicijska posojila podjetij v skupnem znesku 23 milijonov dinarjev. Razen tega je ljudski odbor na skupnih sejah obeh zborov razpravljal še o delu upravnih organov v letu 1958 in imenoval direktorja gostinskega podjetja »Krona« v Škofji Loki.

Novoustanovljeno podjetje v Gorenji vasi bo začelo s proizvodnjo že maja letos. Poslovne prostore b imelo v nezasedenem zadružnem domu v Gorenji vasi. Po investicijskem programu bo podjetje zaposlovalo do 50 delavcev in to razen nekaj strokovnjakov le nekvalificirano žensko delovno silo. Po mnenju Sveta za obrt in industrijo ima podjetje ugodno perspektivo, saj sedaj izdeluje te vrste izdelke samo tovarna »ELMA« v Črnučah in nekateri privatni obrtniki. Analiza tržišča je pokazala, da je povpraševanje po teh izdelkih precejšnje, zato se v znatnih količinah tudi uvažajo.

M. C.

naša kronika

KONFERENCA ZK NA BLEDU

Bled, 7. maja

Danes zjutraj je tu začela občinska letna konferenca Zveze komunistov. Obširno poročilo o družbenem in gospodarskem razvoju tega kraja ter vloge organizacij Zveze komunistov in njenih bodočih nalogah obsega polnih 40 strani. 12 osnovnih organizacij je izvolilo 120 delegatov za konferenco.

Tudi v Bohinju so pripravili letno konferenco ZK, ki bo v soboto, 9. maja. Na koferenco se pripravljajo tudi na Jesenicah, v Kranju, Tržiču in Radovljici, medtem ko so v Železnikih, Žireh in v Škofji Loki organizacije ZK svoje delo že obračunale.

LIKOVNIKI V POČASTITEV 40-LETNICE KPJ

Zadnje čase je v Mestnem muzeju v Kranju še več razstav kot sicer. V okviru proslav 40-letnice KPJ smo pred kratkim obiskali razstavo reprodukcij, del Zdenka Kalina in Antuna Augustinčića. Razstava je zajemala motiviko iz NOB. — Za naslednjo razstavo pa je grafik Ive Šubic prispeval vrsto skic, risb in grafik s partizansko tematiko.

4. maja je bila odprta razstava pod naslovom »Spomeniki NOB na Gorenjskem«. Razstavo je omogočila okrajna spomeniška komisija, ki je razstavila izbor iz svoje fototeke; razstava posreduje najpomembnejše in likovno najbolj uspele spomenike padlim borcem in talcem na Gorenjskem. Razstavljenih je 32 fotokopij.

V kletnih razstavnih prostorih pa so razstavljene reprodukcije del jugoslovanskih kiparjev Vojina Bakića, Krste Angeli Radovanija, Dušana Djamonije, Vanje Radauša, Sretena Stojanovića, Karla Putriha, Borisa in Zdenka Kalina, Lojzeta Dolinarja in Jakoba Savinška. Razstavljena dela obravnavajo tematiko iz ljudske revolucije.

12. maja bo v okviru teh razstav odprta še razstava del gorenjskih likovnikov - amaterjev.

Program razstav bo zaključil akademski slikar Dore Klemenčič z razstavo, ki bo obravnavala tematiko iz NOB.

S.

OKRAJNO TEKMOVANJE V ORODNI TELOVADBI

V sredo, 6. maja je bilo v spodnji in zgornji telovadnici Gimnazije v Kranju okrajno tekmovanje osemletk v vajah na orodju. Vrstni red nastopajočih je naslednji:

Nižja skupina — moški a) vrste: 1. Osnovna šola Ivan Cankar iz Kranja pred osnovno šolo France Prešeren prav tako iz Kranja. Nižja skupina: — ženske a) vrste: 1. Osnovna šola Stane Žagar iz Kranja pred osnovno šolo Simon Jenko iz Kranja; b) posameznice: 1. Hilda Tacar, Osnovna šola Ivan Cankar, Kranj.

Podobno tekmovanje je bilo tudi v telovadnici v novi Tekstilni šoli v Kranju, kjer so se pomerili telovadci srednjih, strokovnih in njim sorodnih šol. Razvrstili so se po naslednjem vrstnem redu: ekipno moški — Gimnazija Kranj 329,8 točk, Tekstilna šola Kranj 329,4 točke itd. Ekipno ženske — Tekstilna šola Kranj 340,6 točk, Gimnazija Kranj 334,9 točk. Posamezno moški — 1. Herman Berčič, Tekstilna šola Kranj 58,3 točke, pri ženskah pa je zasedla prvo mesto Angelca Tačar, Gimnazija Kranj z 58,3 točkami.

M. F.

LJUDJE IN DOGODKI

Hladen piš s strehe sveta

Položaj v Tibetu se počasi razpleta, medtem ko se pa politična burja okoli te dežele v podnožju Himalaje še vedno razvnema. V Pekingu niso zadovoljni samo s tem, da so zadušili upor, marveč po vsi sili iščejo krivca zanj. Poprej so obtožbe letele na račun tujih imperialistov, zdaj pa so obdolžitve otiplivejše: na zasedanju Narodnega kongresa Kitajske so brez zadržkov govorili o »nedopustnem vmešavanju indijskih ekspanzionistov v notranje zadeve Kitajske«.

Pravzaprav je ta razvoj šel postopoma, čeprav zelo naglo.

V začetku so, kot omenjeno, v Pekingu namigovali le na »določene kroge«. Ko je tibetanski vladar Dalaj lama pribežal v Indijo in tam dal svojo prvo izjavo, so na Kitajskem pohiteli s trditvijo, da to ni bila njegova izjava, pač pa so jo sestavile »druge osebe«. Le dan pozneje so te »osebe« označili kot »indijske ekspanzioniste« in skoraj odkrito je bilo rečeno, da je Dalaj lamino izjavo sestavil predstavnik indijske vlade.

Naslednjega dne je Peking med »indijske ekspanzionistične kroge« prištel tudi najodgovornejše indijske politike in del indijskega tiska. Drugo jutro pa je kitajski tisk obdolžil tudi indijsko vlado za podpiranje in hujskanje te »protikitajske gonje«. Hkrati so spremenili uradno verzijo o Dalaj laminem pobegu: dotlej so namreč v Pekingu trdili, da so tibetanskega vladarja odvedli uporniki, zdaj pa so izjavili, da je Dalaj lama nekakšen indijski ujetnik.

Na vse te obtožbe je odgovarjal indijski tisk, množice so demonstrirale in končno je moral spregovoriti še sam Nehru. Čeprav je najodločneje zavrnil vse obtožbe, vendar ni nastopil z nasprotnimi obtožbami, ker se ni hotel zaplesti v hladno vojno in še bolj poslabšati resno načete odnose med obema največjima azijskima deželama. Nehru je v svojem govoru pred indijskim parlamentom izjavil: »V precejšnji meri sem vznemirjen zaradi tona v komentarjih raznih kitajskih osebnosti. Uporabljajo izraze hladne vojne, ne da bi pri tem upoštevali resnico!«

Indijska politika — je nadalje dejal indijski predsednik vlade — bo še nadalje temeljila na treh načelih v tem vprašanju: varnost Indije, dobri odnosi s Kitajsko in naklonjenost do Tibeta.

4. maja je moral Nehru znova javno odgovoriti na nekatere nadaljnje okrepljene napade, ki neprestano prihajajo iz kitajske prestolnice zaradi upora na »strehi sveta« kot slikovito imenujejo Tibet.

»Ničesar ne smemo storiti niti izreči, kar bi lahko škodovalo prijateljskim odnosom s Pekingom,« je znova v treznem tonu izjavil indijski voditelj.

»Fantastično je,« je nadaljeval Nehru, »da so takšne obtožbe neodgovorne storili voditelji dežele, ki jo mi spoštujemo in jo imamo za napredno v kulturi in na drugih področjih civilizacije... Vse to je storjeno v razburjenju in bo, tako upam, kmalu minilo...« je končal indijski predsednik vlade.

Ni nobenega dvoma, da je tibetanski upor sprožil velikansko zanimanje v svetu. Medtem ko mu v Pekingu skušajo po vsi sili pripisati reakcionarni značaj in trdijo, da je bil zaneten od zunaj, ga na Zahodu spet izkoriščajo v svoje namene. Pravijo, da je to druga, azijska Madžarska, pozivajo na intervencijo zahodnih sil, skušajo znova očrniti idejo socializma itd.

Še najhujše posledice na mednarodnem področju je upor »na strehi sveta« povzročil v indijsko-kitajskih odnosih, ki so bili doslej temelj bandunške solidarnosti azijskih dežela. Menda lahko brez pomisleka ugotovimo, da je zgolj spravljivost in razsodnost uradnega indijskega stališča in samega Nehruja rešila odnose med obema največjima azijskima deželama očitnega poloma.

Kljub temu pa je težko reči, da hladna sapa, ki je zavela prek Tibeta, ne bo imela daljnosežnih posledic v razvoju celotnega azijskega sveta.

MARTIN TOMAŽIČ

TE DNI PO SVETU

Kakor pričakujejo, bo do konca tega tedna prispelo v Ženevo 2000 novinarjev, fotoreporterjev in televizorskih tehnikov, ki bodo prisostvovali konferenci zunanjih ministrov ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije. Konferenca se bo začela 11. maja.

Časopis »Burman« iz Ranguna očita Vzhodnemu bloku, da v neresnični luči prikazuje nedavno potovanje Tita po azijskih in afriških deželah. Časnik izraža tudi zaskrbljenost zaradi teritorialnih zahtev do Jugoslavije in nekaterih njenih sosed.

Minister za informacije začasne alžirske vlade Mohamed Jazid napoveduje »nova presenečenja za francosko armado«. Izjavil je, da je poglavitna naloga vlade, da preskrbi alžirski osvobodilni vojski dovolj modernega orožja in zadosti streliva.

Bivši britanski ministrski predsednik Winston Churchill je v ponedeljek odpotoval z letalom v ZDA, kamor ga je na obisk povabil predsednik Eisenhower. Sodijo, da bo imel Churchill z Eisenhowerjem tudi razgovore o političnih vprašanjih.

Zahodnonemški kancler Adenauer je v ponedeljek odpotoval iz Cadenabbie ob jezeru Como in se vrnil v Bonn. V Cadenabbiji je bil dva meseca na oddihu.

Sovjetska vlada je poslala Japonski noto z zahtevo, naj ukine ameriška vojaška oporišča na svojem ozemlju in v korist miru na Daljnem vzhodu sprejme politiko nevtralnosti.

V Beograd je prispela skupina 21 mladih alžirskih kovinarjev, ki bodo pri nas nekaj mesecev na specializaciji.

V ponedeljek so v Cape Canaveralu izstrelili medcelinsko raketo »Titan« in prvikrat poskusili ločiti oba dela rakete, ki je dolga 20 metrov. Poskus je uspel.

Minister ZAR za javna dela Musa Arafi je izjavil, da bodo začeli Asuanski jez graditi pred koncem tega leta. Prva etapa graditve tega jezu se bo začela v sodelovanju s Sovjetsko zvezo

V torek je prispel v London iranski šah. Tamkaj se bo mudil kot gost britanske kraljice. Pričakujejo, da bodo med obiskom iranskega šaha v Londonu proučili položaj na Bližnjem vzhodu, posebej pa bodo govorili o britanskih dobavah orožja in vojaške opreme Iranu ter o gospodarskem položaju Irana.

Nobelov nagrajenec prof. Powell je zjavil, da so vodilni znanstveniki po svetu v hudih skrbeh zaradi stališča politikov do vodikove bombe. Prof. Powell bo vodil delegacijo znanstvenikov iz vrste dežel, ki bo potovala v Moskvo, Washington in London in vplivala na predsednike vlad teh dežel, da bi se zavzeli za opustitev atomskih poskusov.

POZIV

vsem upnikom in dolžnikom, da v roku 10 dni po tej objavi prijavijo vse svoje terjatve in obveznosti do Trgovskega podjetja »Železnina« Jesenice.

Po gornjem roku se terjatve ne bodo upoštevale.

Priglasitve terjatev in obveznosti se dostavljajo na podjetje.

Trgovsko podjetje »ŽELEZNINA« JESENICE

Izdaja CP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprave 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 — Izhaja ob ponedeljkih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna naročnina 50 dinarjev

Čeprav sezona še ni začela, turisti iz tujih dežel v naših krajih niso več izjeme

Tudi v Škofji Loki, Selški in Poljanski dolini

SKRBE ZA RAZVOJ TURIZMA

Kljub večletnim naporom Turističnega društva, ObLO in Muzejskega društva, ki že več let skrbijo za ureditev in olepšavo starinskega mesteca, v Škofji Loki nikoli ni bilo dovolj gostov, posebno še lani, ko so bila že urejena prenočišča. Vzroke za to lahko iščemo predvsem v slabih razmerah v gostinstvu, slabi turistični propagandi in odmaknjenosti kraja od glavne prometne žile — ceste Jesenice—Ljubljana.

Letos pa so v Loki krenili po novi poti. Vse tri glavne gostinske obrate so združili v enotno gostinsko podjetje »Krona«, ki je od turističnega društva prevzelo oddajo privatnih turističnih sob. Še do sezone nameravajo preurediti svoj glavni objekt in v njem uvesti recepcijsko službo. Penzionske cene so občutno znižali. Za zabavo gostov so uvedli glasbo in ples v restavraciji »Turist« in v kolodvorski restavraciji.

Turistično društvo je skupno s podjetjem Transturist poskrbelo za turistično propagando. Razposlali so čez 4000 prospektov in drugega propagandnega gradiva, organizirali propagandno potovanje po sosednjih republikah in povabili novinarje za štiri dni v Šk. Loko.

Tako pričakuje Škofja Loka goste z mnogimi novostmi: novim modernim kopališčem na Sori, preurejenim muzejem v novih prostorih na loškem gradu, novimi parki in dobrimi prometnimi zvezami. — Transturist pripravlja posebne izlete za goste v bližnjo okolico, turistično društvo pa bo poskrbelo za vodniško službo v mestu in za kulturno-zabavne prireditve.

Škofja Loka je izhodišče za turistično doslej skoraj nepoznani dolini. Obe — Selška in Poljanska — se pripravljata na sprejem gostov, posebno pa Dražgoše, Češnjica, Sorica, Poljane in Gorenja vas. Povsod so uredili kopališča in gostinske obrate, urejajo pa tudi ceste.

Ob vseh teh pripravah lahko upamo, da Škofja Loka in njeno zaledje ne bo več pastorka gorenjskega turizma.

JANKO KREK

VINO SE BO POCENILO

Zvezni izvršni svet je izdal uredbo, s katero spreminja družbene dajatve pri prometu in prodaji vina. Z novimi predpisi je odpravljen zvezni davek na promet z vinom, ki je znašal 10 % maloprodajne cene. To pomeni, da se vino, ki je bilo v prodaji po 200 dinarjev, s tem poceni za 20 dinarjev. Še občutneje pa se zniža prodajna cena vinu zaradi določitve maksimalne stopnje občinskega davka, ki je doslej znašal najmanj 10 %, v glavnem pa se je vrtel okoli 20 %. Občinski davek sme odslej znašati največ 8 % v trgovini in največ 12 % v gostinstvu. S tem se bo vino v maloprodaji pocenilo spet za najmanj 20 %, če so vino doslej prodajali po 200 dinarjevů. Glede na dosedanje prodajne cene vina smemo računati, da se bo prodajna cena znižala za okoli 50 dinarjev.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Vložene so vse prijave za nacionalizacijo

Dne 7. aprila je v Sloveniji potekel enomesečni rok za prijavo nacionaliziranih najemnih zgradb in poslovnih prostorov. Zakon sicer določa rok treh mesecev za prijavljanje stanovanjskih objektov, ki bodo z zakonom o nacionalizaciji prešli v splošno ljudsko premoženje, vendar so se vsi občinski ljudski odbori v Sloveniji zedinili, da bo v Sloveniji rok za vložitev prijav za ugotovitev predmeta nacionalizacije trajal le mesec dni. Do 7. aprila so bili torej vsi državljani, civilno-pravne osebe, družbene organizacije in druga društva državljanov, ki so imeli na dan 25. decembra lani najemne zgradbe in gradbena zemljišča, ki se po tem zakonu nacionalizirajo, dolžna vložiti prijave pri občinskih ljudskih odborih. Finančni inšpektorat LRS je že pred tem pripravil približen seznam vseh, ki pridejo v poštev za nacionalizacijo najemnih zgradb. Finančni organi pri občinah so torej samo kontrolirali, če so vsi prizadeti vložili prijave, v nasprotnem primeru pa so jim poslali še pismeni poziv.

Pri okrajni komisiji za nacionalizacijo v Kranju smo se pozanimali, koliko prijav je bilo vloženih na Gorenjskem in kako delo zdaj poteka.

Povedali so nam, da so občinski ljudski odbori že pred rokom za vložitev prijav predvideli, da bo prišlo v kranjskem okraju v poštev za nacionalizacijo približno 485 stanovanjskih zgradb, 714 poslovnih lokalov in 67 poslovnih zgradb. Po podatkih komisije z dne 11. aprila so prijave vložili vsi tisti, ki so jih predvideli. Prijave so torej vložene sto odstotno. Nekateri so jih vložili šele na ponovni poziv finančnega organa občinskega ljudskega odbora.

Največ prijav je bilo vloženih v kranjski občini, sledijo pa Jesenice, Tržič in Škofja Loka. — V Škofji Loki bo nacionaliziranih predvsem precej poslovnih prostorov.

Finančni organi pri občinskih ljudskih odborih zdaj pripravljajo in urejajo ves material. Komisije pa bodo začele z izdajanjem odločb v predvidenem roku.

T.

Ob mednarodnem sejmu embalaže v Ljubljani

Jutri bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli III. mednarodni sejem embalaže, ki bo trajal do 17. maja. Na njem bodo razstavljeni domači in tuji embalažni izdelki iz lesa, pločevine, stekla, papirja, kartona, tekstila, plastičnih mas ter surovine za izdelavo embalaže. Prikazani bodo tudi stroji za embaliranje, doziranje in za polnjenje ter mehanična in kemična sredstva za vzdrževanje blaga.

Ob tej priložnosti smo vprašali dve največji gorenjski podjetji — Železarno Jesenice in Iskro Kranj — kako je pri njih z embalažo. Takole so nam odgovorili:

Železarna: »Žeblje, ki jih največ izvažamo v Združene države Amerike, dobavljamo v sodih. Te nam kvaliletno izdeluje LIP Češnjica. Nekateri kupci v ZDA si želijo dobave v kartonu. Tega pa zaenkrat še ne bomo zmogli, ker bi bili pri tem vezani na uvoz. Žico prodajamo v kolobarjih, bodečo žico pa na vretenih (»križih«). Za prevoz v prekomorske dežele se poslužujemo predvem ladij Jugolinije z Reke, pa tudi ladij tujih ladijskih družb.«

Iskra: Svoje proizvode prodajamo v lesenih zabojih in v zabojih iz kartona. Za promet po Jugoslaviji se poslužujemo kar domačih avtomobilov. Lesene zaboje nam v manjših količinah izdeluje Roleta Kranj, večje količine pa LIP Preddvor.« T.

Socialistična preobrazba vasi in modernizacija kmetijstva sta enoten proces

(Nadaljevanje s 1. strani)

voju dve poti tvorbe večjih kmetijskih gospodarstev. Prva je kapitalistična pot, ki vodi v diferenciacijo na vasi, v propadanje revnega in malega kmeta ter v postopno koncentracijo zemlje v večjo posest ob izkoriščanju mezdne delovne sile na veleposestvu. Tak razvoj v naši državi ni mogoč. Druga pot je ustanavljanje velikih socialističnih gospodarstev s socialističnimi družbenimi odnosi v kmetijstvu.

»Pot, ki smo jo mi ubrali — je dejal v referatu tovariš Kardelj — in ki se je v naših prilikah pokazala kot najboljša za dosego našega cilja — izgradnjo sodobnega velikega kmetijstva in socialistično preobrazbo vasi — obstaja v krepitvi proizvodnega sodelovanja socialističnega faktorja s privatnim kmetom na bazi obojestranske materialne zainteresiranosti za napredek kmetijske proizvodnje, v povečanju delovne storilnosti, v znižanju proizvodnih stroškov in v neenehni krepitvi socialističnega sektorja na vasi.

Takšna pot, ki jo naša dosedanja praksa docela opravičuje, kaže, da so problemi napredka kmetijstva z moderno agrotehniko in socialistična preobrazba vasi dve strani istega procesa, in da lahko samo z vsklajevanjem enega in drugega dosežemo uspehe v eni in drugi smeri...«

SKLEPI

Plenum je v sredo dopoldne nadaljeval obravnavo referata tovariša Kardelja. Po obsežni razpravi je plenum referat odobril, na koncu seje pa sprejel sklepe, v katerih opozarja na perspektive in naloge za naslednje obdobje v socialistični rekonstrukciji kmetijstva.

V začetku sklepov je rečeno, da plenum SZDLJ, ki je bil 5. in 6. maja v Beogradu, ugotavlja, da se je naša politika na vasi izkazala za pravilno, da je razgibala široko družbeno-politično in gospodarsko dejavnost na vasi in omogočila dosego po membnih rezultatov v pospeševanju naše kmetijske proizvodnje in njeni socialistični preobrazbi.

Cilj naše kmetijske politike je slej ko prej rekonstrukcija kmetijstva v smeri ustanavljanja velikih socialističnih proizvodnih enot, sposobnih, da organizirajo družbeni proces dela ob postopnem podružabljanju zemlje.

Za dosego teh ciljev je treba zagotoviti:

nadaljnji razvoj kmetijskih posestev, kmečkih delovnih zadrug in zadružnih ekonomij, razširitev njihovih površin, njihovo usposabljanje za proizvodnjo velikih donosov in neenehno večanje delovne storilnosti in dohodka tako, da bomo v procesu razvoja dosegli raven storilnosti v industriji;

nadaljnjo gospodarsko in organizacijsko krepitev ter tehnično opremljanje in usposabljanje zadrug, da bodo čim uspešnejše razvijale proizvodno sodelovanje z individualnimi kmeti na podlagi velikih donosov, povečanju delovne storilnosti in večjega dohodka.

Združevanje in strnjevanje večjih površin kmetijske zemlje bomo dosegli s kooperacijo in z razširitvijo površin socialističnih kmetijskih organizacij, z nakupom, z dolgoletnim zakupom zemlje in obdelovanjem še neobdelanih površin, s pridobivanjem novih površin z melioracijami, s kultiviranjem travnikov in pašnikov, s trebljenjem grmičevja in podobno.

Nagrajevanje na podlagi učinka v proizvodnji oziramo po enoti proizvoda se je na socialističnih gospodarstvih pokazalo kot najbolj stimulativni sistem. Zato je potrebno, da se v vseh kmetijskih organizacijah in zadrugah dohodek delavcev ustvarja na podlagi doseženih donosov. Takšna razdelitev dohodka in nagrajevanje bosta še bolj spodbujala individualno pobudo in gospodarsko korist proizvajalcev.

Ena glavnih nalog v nadaljnjem razvoju kmetijstva je tudi znižanje proizvodnih stroškov na enoto proizvoda.

Socialistična preobrazba vasi in napredek kmetijstva terjata tudi stalno pomoč komun, okrajev, republik in federacije.

Sklepi so bili soglasno sprejeti, nakar je predsednik republike, tovariš Tito v sredo, kmalu po 12. uri zaključil IX. plenum Zveznega odbora SZDLJ.

MARSIKAJ BI SE DALO PRIŠTEDITI

Ugotovitev zavarovancev na skupščini v Kranju

Na skupščini Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, podružnica Kranj, ki je bila v sredo, 6. maja, so bili delegati dokaj iznenadeni spričo ugotovitve, da izdatki za socialno zavarovanje neprenehoma naraščajo. Dohodki, oziroma dajatve industrije ne zadoščajo več za tolikšne izdatke te službe. Ko so razpravljali o tem problemu, so ugotavljali, da bi bilo moč marsikaj prihraniti, če bi se zavarovanci složno zavzeli, ali vsaj poznali ta problem. Zato so menili, da bi bilo treba organizirati zbore zavarovancev. Ti bi se sestajali na terenu, na krajih bivanja. Skupno s svojci, ki so prav tako koristniki teh sredstev, bi skušali rešiti razne probleme in s skupnim zavzemanjem zmanjšati izdatke oziroma koristneje uporabiti razpoložljiva sredstva.

-l. c.

OB 40-LETNICI KPJ

Naši narodni heroji: „Parov Joža“

Pod tem imenom poznajo na Jesenicah Jožeta Gregorčiča, ko je kot živahen fantič razvažal sodo pri Paru na Jesenicah. Rojstno hišo v Opatiji, Pulo in Pivko, kjer si je moral služiti kruha kot pastir — vse je pustil po prvi svetovni vojni in prišel na Jesenice. Očeta niti poznal ni. Bilo mu je komaj dve leti, ko je ta odšel čez »lužo«, da bi zaslužil kruha štirim otrokom. Toda namesto kruha je tam našel le smrt v rudniku.

Na Jesenicah se je Gregorčič takoj vključil v revolucionarna delavska, športna in kulturna društva ter v njih aktivno sodeloval kot funkcionar in organizator. Hkrati je aktivno sodeloval tudi v gledališki skupini.

Ko je v Španiji izbruhnila državljanska vojna, je najprej pomagal odhajati drugim prostovoljcem v Španijo, končno je pa tudi sam dobil dovoljenje od Partije, da lahko odide za njimi.

Boril se je zelo hrabro, najprej kot borec, kasneje je bil politični poverjenik in na koncu komisar bataljona »Dimitrov«. Sodeloval je v vseh bojih internacionalnih brigad.

Februarja 1939 se je s svojim bataljonom umaknil čez francosko mejo. Skupaj z drugimi španskimi borci je preživel dve leti po taboriščih v Franciji, najprej v taborišču St. Ciprian, potem v Camp de Gurs in končno v Camp Argeles sur Mer. Tudi v taboriščih, kot povsod, je bil duša kulturnega in športnega življenja. Po naravi umetniško zelo talentiran, je oživel borno taborniško življenje z vrsto kipov Marxa, Engelsa, Lenina, Garibaldija in drugih. Bil je pevovodja, vodja telovadbe in vsem dober tovariš.

Takoj je bil pripravljen za to težko nalogo. Preko mnogih preprek in težav je tvegal življenje in pobegnil iz taborišča, potoval do Marseilla, se vtihotapil na ladjo in skrajno izčrpan prišel na Jesenice januarja meseca 1940 leta.

Tu je z vso vnemo nadaljeval s političnim delom. Bil je sekretar Okrožnega komiteja KPS. Živel je pollegalno in pripravljal komuniste na bližnji spopad s fašizmom.

Ob prihodu Nemcev se je takoj umaknil v ilegalo. Po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo je organiziral prve partizanske edinice na Gorejskem. Znal je odlično uporabljati izkušnje, ki si jih je pridobil v Španiji. Bil je eden najaktivnejših in najsposobnejših organizatorjev splošne vstaje na Gorenjskem ter osvobodilnega boja proti okupatorjem in zatiralcem ljudstva. Junija 1941 se je udeležil seje plenuma CK KPS v Ljubljani. Kot organizator upora je opravljal naslednje vojaške dolžnosti: komandant odreda, nato načelnik štaba odredov za Gorenjsko in po smrti tovariša Staneta Žagarja, marca 1942 je postal komandant grupe odredov za Gorenjsko.

Padel je v velikih borbah na Lipniški planoti na Jelovici 9. septembra 1942. Nemci so obkolili četo na Mošenjski planini sredi Jelovice, kjer je bil Jože Gregorčič ranjen. Na njegov ukaz so ga tovariši zavlekli v grmovje in ga pokrili. Ko so se mu približali Nemci, si je z bombo vzel življenje. Kmalu za tem so Nemci razglasili, da so ubili glavnega komandanta partizanov in da odslej partizanov ne bo več. Bilo pa je seveda obratno!

Jože Gregorčič je bil pravi lik zavednega proletarca in zvestega revolucionarja. S Stanetom Žagarjem in Lojzetom Kebetom je organiziral vstajo na Gorenjskem v letu 1941 in sodeloval pri vodstvu vsega osvobodilnega gibanja. Osebno je vodil ali sodeloval pri vodstvu prvih večjih vojaških akcij po naših krajih. Kot sposoben vojaški funkcionar je izbojeval prenekatero zmago nad premočnim sovražnikom. Zelo se je izkazal pri zajetju nemške postojanke v Mojstrani ter v težkih borbah za Dražgoše januarja 1942.

Jože Gregorčič je bil najbolj znan partizanski funkcionar ter kot tak sploh priljubljen in spoštovan. Njegov duh in njegovi junaški zgledi so zelo hrabrili borce v boju proti okupatorju.

V znaku Dneva mladosti

Občinski odbori za proslavo 40-letnice KPJ so skupno z organizacijami Zveze borcev pripravile za maj dokaj pestrejši program kot prejšnje mesece. Glavna značilnost teh prireditev je živahno sodelovanje mladinskih organizacij, ki pripravljajo v okviru Dneva mladosti vrsto prireditev. Največ jih predvidevajo med 18. in 25. majem.

Osrednja proslava bo v Kranju, kjer bo od 23. do 25. maja festival Bratstva in enotnosti.

Razen tega bodo še mnoge druge proslave, ki bodo posvečene posameznim dogodkom. Tako bo dne 10. maja v Gozdu pri Tržiču proslava v spomin na pomembni partijski sestanek, ki je bil 1924. leta. V nedeljo, 17. maja bo proslava na Mosteh na Jelovici, kjer je bilo od 12. do 14.maja 1944. leta posvetovanje komunistov z vse Gorenjske. Krajevni praznik v Mošnjah, ki bo 10.maja, je tudi posvečen dogodkom borbe.

„Kaj veš, kaj znaš“ na B'edu

V okviru proslav 40-letnice KPJ se je blejska mladina pripravila na mikavno prireditev, ki bo v soboto, 9. maja v dvorani Kazine. Pod naslovom »Kaj veš, kaj znaš?« bodo odgovarjali na razna vprašanja o delavskem in razrednem gibanju, o kulturnem in gospodarskem razvoju in še posebno o dogodkih iz časov revolucije. Za odgovore se je pripravilo 20 mladinskih aktivov.

PO JUGOSLAVIJI

ŽELEZNIŠKA PROGA BAR—VIRPAZAR DOGRAJENA

V teh dneh so dogradili železniško progo Bar — Virpazar, ki je dolga 32,5 km. Z njo je LR Črna gora dobila ne samo prvo normalnotirno železnico, temveč so s tem zaključena tudi dela na prvi etapi pri gradnji železnice Beograd — Bar. Do 13. julija bodo dogradili še 30 km dolg odsek med Virpazarjem in Titogradom. Z dograditvijo te proge bodo povezana naša najbolj bogata področja z Jadranskim morjem in tujimi tržišči.

V ZEMUNU BODO ZAČELI IZDELOVATI KOMBAJNE

Na osnovi licenčne pogodbe z ameriško firmo Masehoris bo tovarna »Zmaj« v Zemunu začela izdelovati kombajne. Že doslej so v tej tovarni izdelali 80 % sestavnih delov zanje. Strokovnjaki so tudi že izdelali načrt stroja za obiranje koruze. Prva serija teh strojev bo prišla na trg že konec tega leta. Sedaj tudi pripravljajo načrt za izdelavo kombajna, ki bo pobiral sladkorno peso.

KREDA V OKOLICI TITOVEGA UŽICA

V okolici Titovega Užica so odkrili velika nahajališča krede. Zavzemajo najmanj 16 tisoč kvadratnih metrov zemljišč in imajo globino 120 metrov.

SLADKOR V MAKEDONIJI

V Makedoniji bodo letos pridelali 10 tisoč vagonov sladkorne pese. V novozgrajeni sladkorni tovarni v Bitolju pa bodo do konca leta pridelali 9 tisoč vagonov sladkorja.

DOMAČI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIKI

Zavodi »RR« v Nišu so te dni pričeli s serijsko proizvodnjo televizijskih aparatov v sklopu skupine jugoslovanskih podjetij, ki delajo po licenci Philipsa. Do konca leta bodo izdelali že okoli tisoč sprejemnikov. Cena domačega televizijskega sprejemnika bo predvidoma 149.500 dinarjev.

KEMIČNA TOVARNA »VISKOZA« V LOZNICI BO ZAČELA OBRATOVATI

V kratkem bo začela s poskusno proizvodnjo kemična tovarna »Viskoza« v Loznici, ki bo zaposlila okoli 4000 delavcev. Letno bo proizvedla 16.200 ton umetnih vlaken bombažnega in volnenega tipa, 3000 ton umetne svile. 720 ton »avtokorda«, ki ga uporabljajo za izdelavo avtomobilskih gum, in okoli 550 ton celofana.

OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede; naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je 397, uredništva 475.

Denarnico z dokumenti sem izgubila 4. maja od Trgovine »Gorenje« in dalje po Golniški cesti. Najditelja prosim naj vrne vsaj osebno izkaznico, ostalo pa obdrži za nagrado 3215

Sansko knjigo veliko in dobro ohranjeno **kupim.** Plačam dobro. Ponudbe sporočite na K. K. Žiri 73 3216

Ugodno prodam dobro ohranjeno trodelno kuhinjsko omaro in ostale dele. Cena ugodna. Naslov v oglasnem oddelku 3217

Prodam vzidljiv štedilnik za 20.000 din. Pšenična polica 10, Cerklje 3218

Prodam motorno kolo »Puch« 250 ccm. Franc Čadež, Delnice 7, Poljane 3219

Prodam psa ovčarja 4 mesece starega. Naslov v oglasnem oddelku 3220

Prodam krmilno peso. Šenčur 24 3221

Prodam novo kuhinjsko pohištvo — tudi na obroke ali zamenjam za dobro ohranjen moped. Naslov v oglasnem oddelku 3222

Ugodno prodam čisto nov voz s 6 cm širokimi kolesi. Zapuže 6, Begunje 3223

Motor »Panonia« 250 ccm s 7000 prevoženimi kilometri **prodam.** Štanta, Stari dvor 62, Škofja Loka 3224

Prodam dve novi okni 90 krat 105 centimetrov. Peternelj, Selca 84 3225

Prodam 30 kokoši. Staretova 23 (Čirče) Kranj 3226

Prodam vzmetno kladivo (Ajah) št. 2. Naslov v oglasnem oddelku 3227

Kupim hišico, lahko v slabem stanju v Kranju ali okolici. Naslov v oglasnem oddelku 3228

Sprejmem mesto oskrbnice za letno sezono v planinski koči. Naslov v oglasnem oddelku 3229

Iščemo mirno in pošteno žensko (prednost imajo upokojenke) za delo in družbo na majhnem posestvu. Hrana in stanovanje zagotovljeno. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 3230

Iščem gospodinjsko pomočnico 4 do 6 ur dnevno, po možnosti upokojenko. Primožič, Maistrov trg 10, Kranj o 3231

Zamenjam stanovanje, mestno komfortno. Pismene ponudbe oddati v oglasni oddelek pod šifro »Sodobno stanovanje« 3232

Obupana mati išče prazno sobo v Kranju ali bližnji okolici. Plačam 1500 din. Za uslugo prevzamem pranje perila. Ponudbe oddati v oglasni oddelek 3233

Brezplačno stanovanje v Kranju **nudim** tovarniški delavki. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 3234

Sprejmem žensko na stanovanje. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 3235

Sprejmemo takoj brivskega pomočnika. Brivsko-frizerski salon Kranj 3236

Vdovec star 59 let, slovenske narodnosti, povratnik iz Nemčije, zdav, dobre zunanjosti **želi spoznati zdravo simpatično vdovo** staro 45 do 50 let, dobrega značaja zaradi ženitve. Ponudbe s sliko oddati v oglasni oddelek 3237

Preklicujem neresnične besede o Stanetu Poklukarju iz Nakla in o Janezu Jenku zaradi tavine lesa. Peter Grašič, Stara Loka, Škofja Loka 3238

Prosim najditelja denarnice naj mi jo vrne. Izgubljena je bila v nedeljo pred Transturistom v Škofji Loki. Vrne naj mi samo dokumente, večjo vsoto denarja lahko obdrži za nagrado. Lastnik je Grdina Ivo — Zagreb. Pošljite na naslov: Krivec Rudolf, frizer, Trata, Škofja Loka. 3239

Prodam večjo količino stelje za košnjo pri Vodicah. Naslov v ogl. oddelku. 3240

Prodam električno črpalko za hišni vodovod z elektromotorjem 220/380 V, sesalne in tlačne cevi ter stikalo. Naslov v oglasnem oddelku. 3241

Prodam moško kolo »Mifa«. Zadružna 1, Kranj. 3242

Žensko kolo prodam novo plave barve z dinamo. Ogled od ponedeljka dalje popoldne. Naslov v oglasnem oddelku. 3243

Iščem sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v oglasnem oddelku. 3244

Nudim brezplačno stanovanje tovarniški delavki. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 3245

Preklicujem mesečno vozovnico Kranj — Preddvor. Štular Anica, Sp. Kokra 8. 3246

Preklicujem in obžalujem kar sem izrekla Boštnar Marji Podljubelj 68, ker nimam povoda za to. Kališnik Mira, Podljubelj. 3247

Odvetnik Pernuš Janez, Kranj se je preselil na Koroško cesto 25 nasproti »Park Restavracije«. 3248

Prodam bojler 20-litrski — radio »Ingelen« 5 plus 1. Bajželj, Benedikova 13, Kranj. 3249

Prodam železno kad 1500 litrov. Podobnik, Gasilska 12, Kranj. 3250

Motorno kolo 98 ccm »Herkules« v dobrem stanju **prodam.** Ogled v nedeljo. Rant Viktor, Zg. Luša 5, nad Škofjo Loko. 3251

Zazidljiva parcela v Stražišču naprodaj. Vodovod in elektrika na parceli. Izkop odgovarja za izdelavo zidne opeke v poljski peči na mestu. Naslov v oglasnem oddelku. 2252

OBJAVE

ODMERA DAVKOV

Uprava za dohodke Občinskega ljudskega odbora Kranj obvešča vse davčne zavezance, da bo davčna komisija obravnavala predloge za odmero dohodnine in prometnega davka obrtnikom in prostim poklicem za leto 1958 in predloge za pavšalno odmero za leto 1959 v prostorih uprave za dohodke Občinskega ljudskega odbora Kranj - Tavčarjeva 43 po naslednjem razporedu:

15. maja 1959 Kovinska stroka;
16. maja 1959 Lesna stroka;
18. maja 1959 Usnjarska stroka;
19. maja 1959 Brivsko-frizerska stroka in gradbena stroka;
20. maja 1959 Oblačilna stroka;
21. maja 1959 Živilska stroka in prevozniki;
22. maja 1959 Gostilne in svobodni poklici;
23. maja 1959 Vse ostale stroke;

Davčne zavezance ali njihove pooblaščene osebe opozarjamo, da lahko dajejo pred davčno komisijo dodatna pojasnila, dokaze ali ugovore k odmernim predlogom vsak dan samo od 8. do 9. ure, za stroke, ki se ta dan obravnavajo. Po tem času komisija ne bo sprejemala dodatnih pojasnil. Kolikor bodo davčni zavezanci dajali pred komisijo da so v svojih izjavah kratki in stvarni.

Uprava za dohodke

TEČAJ ZA PRILOŽNOSTNO STREŽNO OSEBJE

Gostinska podjetja v Kranju potrebujejo ob raznih prilikah, zlasti na Gorejskem sejmu, dodatno strežno osebje. Da bi to priložnostno osebje dobilo osnovno izobrazbo za službo, bo Gostinska zbornica v mesecu maju priredila v Kranju kratek brezplačni tečaj, po nekaj ur dnevno. Kandidati naj se osebno prijavijo pri Gostinski zbornici v Kranju do 9. maja; tam dobe tudi podrobnejše informacije.

IZID ŽREBANJA JUGOSLOVANSKE LOTERIJE

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami so zadele dobitek din

10	1.000
37910	81.000
82410	61.000
139360	100.000
154210	101.000
191900	400.000
388750	100.000
53211	60.000
045211	100.000
171851	800.000
193721	500.000
305371	1,000.000
12	1.000
932	7.000
37862	80.000
64752	60.000
74512	81.000
098532	100.000
331602	900.000
334962	600.000
03	2.000
2643	20.000
17213	80.000
41643	60.000
45823	60.000
65383	60.000
048713	100.000
385283	100.000
387423	300.000
54	1.000
94	3.000
814	10.000
7054	51.000
22114	60.000
142474	100.000
247264	100.000
245	7.000
9425	20.000
38735	60.000
74685	80.000
147535	100.000
16	1.000
56	1.000
0816	21.000
2726	20.000
4136	30.000
6346	50.000
87876	60.000
07	1.000
17	4.000
00007	81.000
26377	80.000
69677	80.000
89617	84.000
347477	100.000
3988	30.000
112098	100.000
9	400.000
5849	20.400
36209	80.400
58529	60.400
144809	100.400
214199	200.400
307409	1,500.400
318389	700.400
345179	100.400
373599	2,000.400
394209	100.400

OSKRBNIŠTVO PLANINSKE POSTOJANKE

Planinsko društvo za Selško dolino Železniki **sprejme oskrbnika za upravljanje planinske koče na Rallovcu. Sezona od 1. junija do 15. septembra. Pogoji: zakupni dogovor.** Nujna je **gospodinjska pomoč** za vodenje kuhinje. Opremljeno stanovanje v koči. Željena je tovrstna ali gostinska praksa. Interesenti naj se javijo na gornji naslov.

OBVESTILO

Trgovsko podjetje z odpadnim materialom »Surovina« Maribor obvešča cenjene stranke, **da naš nabavni referent tovariš Vinko Kalan, Kranj,** Prešernova 15 **polnomočno odkupuje** za naše podjetje ves **odpadni material** na področju LRS, telefon 21-949 Ljubljana.

OCENJEVANJE ČISTOKRVNIH PSOV

Ocena čistokrvnih psov za Gorenjsko bo 10. maja 1959 na Sejmišču v Kranju od 8. do 14. ure. Na oceno privedite tudi starejše pse samce zaradi izbire plemenjakov. S seboj prinesite dokumente.

OPOZORILO

Z odlokom o regresu pri prodaji kuriva za široko potrošnjo (Uradni list FLRJ, št. 15/59) je določeno, da se prizna pri nabavi kuriva v času od 1. aprila do 31. julija 40 odstotni, v ostalem času pa 30 odstotni regres. Doslej se je obračunaval regres po enotni stopnji 33,33 odstotka.

V zvezi s tem opozarja **Trgovsko podjetje »Kurivo« Kranj** vse potrošnike, ki so upravičeni do nabave premoga po regresni ceni, da prično z nabavo takoj, da se tako odjem porazdeli napram dobavam kolikor se da enakomerno, oziroma se odkloni prekomerno povpraševanje po premogu za široko potrošnjo koncem meseca junija in v mesecu juliju.

Napram doslej veljavni ceni je velenjski lignit cenejši od 193 do 235 din in rjavi premog (Krmelj, Trbovlje, Senovo, Zabukovca, Laško, Kočevje) 262 do 492 din pri toni. V dobi obračunavanja 30 odstotnega regresa bo velenjski lignit dražji od 292 do 352 din, in rjavi premog od 392 do 737 din pri toni.

OBVESTILO

Trgovsko podjetje »Kurivo« Kranj Gorenjesavska cesta št. 4, telefon 192, obvešča vse potrošnike izolacijskega materiala, da dobavlja in ima na zalogi vse proizvode tovarne izolacijskega materiala »Izolirka« Ljubljana.

Gradbenim podjetjem, upravam za ceste in ostalim odjemalcem na veliko izvršimo vse dobave po tovarniških cenah.

POPRAVEK

Na zahtevo pravnih zastopnikov Minke M. iz Radovljice objavljamo naslednji popravek:

»V članku pod naslovom: »Za druge po kostanj v žerjavico... ker je nasedel praznim obljubam«, v našem listu z dne 13. III. 1959, je bilo objavljeno, da je Avsenik Jakec skupno z gospodinjo Minko M. iz Radovljice vzel v mlinu najmanj tam navedene količine mlevskih izdelkov in 25 juta vreč, da sta torej jemala kar na debelo na škodo mlina in se vprašamo, kakšna je kontrola v mlinu, da sta lahko dolgoprstneža jemala blago kar celih 6 mesecev.

Prepričali smo se, da naš članek ne ustreza dejstvom, ker Minka M. iz Radovljice sploh ni bila niti obtožena niti obsojena kaznivega dejanja tatvine, temveč je bil za tako dejanje obsojen samo Avsenik Jakec.

Ker smo jo torej po krivem obdolžili tatvine, to s tem popravljamo.«

DA PA BO V RESNICI V CELOTI ZADOŠČENO, OBJAVLJAMO NASLEDNJE:

»Obdolženka je bila spoznana za krivo kaznivega dejanja prikrivanja, ker je v času od junija 1958 do 20. decembra 1958 sprejela od soobdolženega Avsenika Jakoba deloma v mlinskem obratu v Zapužah, deloma pa na domu soobdolžene Mramor Frančiške proti nagradi 9000 din najmanj 500 kg pšenične moke, 90 kg pšenice in 8 juta vreč, razen tega pa še kaznivega dejanja majhne tatvine, ker si je v istem času prisvojila na škodo mlinskega obrata v Zapužah 25 juta vreč. Za obe dejanji je bila obsojena na 5 mesecev zapora.«

Uredništvo

»TISKANINA«, TOVARNA TISKANEGA BLAGA V KRANJU potrebuje VEČ DELAVCEV **(samo moške) za** delo v obratu oplemenilnice.

Plača po tarifnem pravilniku. — Interesenti naj se zglasijo osebno v kadrovskem oddelku podjetja.

LICITACIJA

Uprava doma slepih na Okroglem bo v nedeljo dne 10. maja ob 9. uri dopoldan prodala na javni dražbi gospodarsko poslopje in razni drugi inventar. — Dom slepih Okroglo - Naklo.

»Špik« tovarna perila, pletenin in rokavic Kranj sprejme v delovno razmerje takoj

MEHANIKA ZA POPRAVILO ŠIVALNIH STROJEV

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj.

Cenjene stranke obveščamo, da mlin **Breg** pri Kranju ne bo obratoval od 6. do 22. maja 1959 zaradi letnega remonta. Od dne 22. maja t. l. bomo zopet zamenjavali redno v že določenih dnevih ter se priporočamo.

»Žito« Ljubljana — mlin Breg

RAZPIS

o vlaganju prošenj in prijav za sečna dovoljenja za leto 1960

Okrajni ljudski odbor Kranj, Uprava za gozdarstvo razglaša, da je določen redni rok za vlaganje predlogov za sečna dovoljenja in prijav za posek lesa na negozdnih tleh za leto 1960 v času od 18. maja do 20. junija 1959.

Predloge vlagajo lastniki, posestniki, upravitelji ali koristniki gozdov po 5. členu Uredbe o sečnjah gozdnega drevja (Uradni list LRS, št. 27-141/57)) pri za gozdarstvo pristojnem upravnem organu občinskega ljudskega odbora.

Predloge za sečnjo lahko zberejo na podlagi 5. člena omenjene uredbe tudi kmetijske zadruge, na katerih območju so gozdovi, kjer se namerava sekati. Kmetijske zadruge vse sprejete predloge s strokovno dokumentacijo o stanju gozodov in z mnenjem svojega gozdarskega odbora predložijo za gozdarstvo pristojnemu upravnemu organu občinskega ljudskega odbora.

Kjer obstoji gozdno gospodarski načrt, posebna strokovna dokumentacija ni potrebna.

Predlog mora pa 4. členu navedene uredbe obsegati zlasti:

1. priimek, ime in bivališče prosilca;
2. zemljiškoknjižne podatke kot: parcelno številko, katastrsko občino, vložitveno številko, površino gozda in domačo označbo kraja, kjer se namerava sekati;
3. količino in vrsto lesa, ki ga želi prosilec posekati;
4. kdo bo opravil sečnjo in za kašne namene želi prosilec porabiti les.

Vsi predlogi, ki bodo vloženi v rednem roku od 18. maja do 20. junija 1959 so kolkovine prosti. Po tem roku vložene prošnje se praviloma ne bodo upoštevale.

Predlogi za posek macesna se vlagajo posebej od ostalih vlog v istem roku.

Tiskovino za predloge sečenj lahko prosilci nabavijo pri za gozdarstvo pristojnem upravnem organu občinskega ljudskega odbora.

Vse gozdne posestnike, lastnike, upravitelje in koristnike opozarjamo, da v tem času poravnajo vse zaostale obveznosti do gozdnega sklada. Kdor bo s plačilom v zaostanku, sečnega dovoljenja za leto 1960 ne bo prejel, oziroma mu drevje ne bo odkazano.

Prav tako ne bodo prejeli sečnega dovoljenja oni gozdni posestniki, ki nimajo urejenih mej v svojih gozdnih parcelah.

Uprava za gozdarstvo OLO Kranj

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam v težkih urah ob nenadni izgubi ljubljenega sinčka

ZDRAVČKA RIBNIKAR

izrekali sožalje, stali ob strani, mu darovali cvetja ter ga spremili na zadnji poti prisrčna hvala.

Družini **Ribnikar — Boncelj**

Duplje, 6. maja 1959.

RODICE

△ Menda ne bo napak, bom to pot za spremembo začel s popravkom. — Gre za pravdo o »resnici in zlonamernem podtikanju«, ki ima svoje korenine v zimskih mesecih. Takrat sem namreč na tem mestu zapisal, da ima telovadni učitelj na osemletni šoli Tone Čufar na Jesenicah precej čudne pedagoške metode. Navzlic hudemu mrazu pošilja od telovadbe razgrete otroke v nogavicah in telovadnih hlačkah iz telovadnice preko dvorišča v šolsko poslopje. — Pri tej trditvi bi verjetno tudi ostalo, če očitek ne bi naredil precej vetra. Pihalo pa je, pihalo — toda z dvema plati! Ena plat je očitku pritrjevala, druga pa grajala, češ da je tisto pisanje tendenciozna laž in osebni izpad proti telovadnemu učitelju. Potlej so se začela povpraševanja, preverjanja... Pri vsem tem se je stvar precej zamotala, tako da sam ne vem, komu bi dal prav. Vsekakor pa so očitki, ki so telovadnega učitelja prikazali v tako slabi luči, le prevelikanapihnjeni. Je že tako, da včasih narede ljudje iz muhe slona.

△ Naneslo je tako, da sem imel pred kratkim opravek na Občinskem sindikalnem svetu v Kamniku. Premetal sem dvanajst ulic pa še trinajsto po vrhu in končno je odkril kraj, kjer naj bi bil urad. Trg sem našel, urada pa nikjer. Pa kdo bi zameril tujcu, če vpraša po tem ali onem. Tudi jaz sem se opogumil in povprašal dva moža, ki sta se živahno pomenkovala na trgu.

»Sindikalni svet? Ja, tamle je, kjer je kavarna,« je rekel prvi.

»Nak,« ga je ročno pobil drugi. »Ni ga več tam.«

»Pa je, pa je,« je vztrajal prvi.

Še v sanjah se ne bi nadejal, da bi s tem svojim nedolžnim vprašanjem utegnil zanetiti tak žolčen spor. Napetost je rasla od trenutka do trenutka. — »Madonca,« sem se ustrašil. »Možakarja utegneta iz te malenkosti skuhati pravcato politično afero.« — Da bi omilil naraščajočo nevarnost, sem možakarjema predlagal, da stopimo tja do kavarne in pogledamo, kako je s stvarjo.

Na vratih ni bilo nobenega sledu o sindikalnem svetu, razločno pa je pisalo, da se tamkaj nahaja gozdni obrat. Prvi možakar je od samega presenečenja kar zazijal — natanko tako kot tisti drtavljan, ki je dobil od mestne mehanične delavnice za generalno obnovo starega bicikla račun za 21 jurjev.

Skromno sem potrkal na vrata in še bolj skromno vprašal, kje je pisarna Sindikalnega sveta.

»Tam, kjer smo bili mi prej,« so me skromno poučili.

»In kje ste bili, prosim, vi prej?«

Že sem mislil, da mi bodo odgovorili: »Tam, kjer je zdaj Sindikalni Svet.« — No, takega odgovora pa le nisem dobil, pač pa so se začudili: »Kaj res ne veste?« — Potlej so mi pa le zaupno povedali, da so nekako pred enim tednom na hitro roko zamenjali prostore s Sindikalnim svetom.

Takole sem si mislil tistikrat: »To se bo začudil lastnik hiše, ko mu bodo sporočili spremembo. Doslej namreč še niso utegnili pribiti na vrata napisa, kje lahko najdeš prejšnjega lastnika prostorov.«

△ Če sem že v Kamniku, bom pa še kamniški kinematograf »Dom« prečesal. — Naneslo je tako, da sem 1. maja iskal po Kamniku lepo vreme. Ker pa je neprestano zamakalo, najmanj tako kot bi se pripravljalo na vesoljni potop, sem se odločil za kino. Kupil sem karto in se začel drenjati proti vhodu v dvorano. Vanjo pa nisem prišel, ker sem se preveč ustrašil bojevitosti biljeterja. Pred vrati je stal pijan, vpil nad ljudmi ter suval okrog sebe. Čeprav ima kinematografska dvorana še dvoje vrat, je spuščal množico ljudi le skozi ena vrata. — No, zdaj približno vem, kakšna je »babilonska zmešnjava«.

Pa drugič še kaj. Do tedaj vas pozdravlja vaš **Bodičar**

Šolska reforma in izkušnje

Poskusni razredi opravičili svoje delo

Uvajanje reformiranega pouka v naše šolstvo v okrajnem merilu je zabeležilo lepe, predvsem pa spodbudne uspehe. Ne moremo pa zaobiti resnice, da je uvedba novih učnih načrtov, nova vsebina posameznih predmetov, uvajanje sodobnejših metod dela in drugo, privedla naše prosvetne organe do problemov in anomalij — tudi do takšnih, ki se jih sprva niso nadejali v tako pereči obliki in obsegu. To je pokazala predvsem analiza učnih uspehov iz I. polletja. Gre predvsem za vprašanje: čemu tolikšen padec učnih uspehov v prehodu iz IV. v V. razred obvezne šole? Padec znaša v povprečju 22,1 odstotka, medtem ko je pri posameznih šolah še mnogo višji.

Ko so pred leti postali nižji razredi gimnazije sestavni del obvezne šole, bi se morala nova šola — čeprav je obdržala staro ime — prilagoditi novim nalogam in smotrom. S tem, da je nižja gimnazija postala obvezna šola, bi morala dobiti predvsem nove učne načrte in nove, sodobnejše načine dela. V resnici pa je ostalo vse pri starem. Nižje gimnazije, spremenjene v obvezno šolo, ni nihče pravilno vodil in usmerjal. Ker višja stopnja obvezne šole je bila izvzeta iz okrajnega pedagoškega vodstva in je prešla pod pristojnost maloštevilnih republiških inspektorjev. Le-teh pa je bilo premalo, da bi lahko te višje razrede uspešno vodili iz republiškega centra.

Ker praktično z nižjo gimnazijo ni nihče delal, ni nič čudnega, da je še dandanes — poldrugo leto po ukinitvi nižjih gimnazij — tolikšen prepad med nižjo in višjo stopnjo obvezne »enotne« šole. Vrzel med nižjo in višjo stopnjo obvezne šole je konec koncev le preočitna, zlasti še, če upoštevamo, da pripravljamo šolsko reformo že več let in da jo izvajamo že drugo leto.

Ta očitek je toliko bolj upravičen, če upoštevamo, da je padec učnih uspehov v nekaterih šolah je posebno občuten. Presega celo 30 odstotkov (Jesenice-Prežih 37,2 odstotka, Boh. Bistrica 35,6 odstotka itd.).

Seveda se okrajni šolski organi že dalj časa ukvarjajo s tem problemom. V ta namen so bili na šolah Simon Jenko in Lucijan Seljak v Kranju formirani IV. in V. poskusni razredi s posebej prikrojenim učnim načrtom.

Lanske izkušnje iz IV. razredov so pokazale, da je novi učni načrt bolj življenjski, sodobnejši in nudi učencu več priložnosti za spoznavanje resničnega stanja; vzgojno in izobrazbeno je učinkovitejši. Določneje povedano: letošnja V. poskusna razreda, to sta bila lani IV. poskusna razreda, nista razočarala, vsekakor pa je poskus koristil celotnemu šolstvu v okraju.

Ob uvedbi novega učnega načrta v vseh IV. razredih v letošnjem šolskem letu, so prosvetni organi nudili učiteljstvu, ki poučuje v teh razredih, vse gradivo in izkušnje iz poskusnega dela v preteklem letu. Vsekakor pa bo ob splošni uvedbi učnega načrta v IV. razrede mnogo manj tavanja, negotovosti in iskanj kot v preteklosti, ko naši prosvetni delavci še niso imeli teh dragocenih izkušenj. V ta namen so bili v Kranju, Škofji Loki in na Jesenicah organizirani seminarji, ki so poučili prosvetne delavce o metodah in vsebini dela v prihodnosti.

Seveda pa je delo v IV. in V. poskusnih razredih zabeležilo tudi negativne plati. Gre predvsem za preobsežnost tvarine pri posameznih učnih urah, ki obremenjuje otroka. Vse pa kaže, da bodo prosvetni organi v nekaj letih našli pravo mero in ustrezno podobo pouka, ki otroka ne bo obremenjeval, temveč mu bo nudil znanje v dojemljivi obliki. Š.

Kakšna naj bo nova gimnazija?

Prosvetni svet FLRJ je razpravljal o novem učnem načrtu in programu za gimnazije

Kakšna naj bo vloga in pomen gimnazije v našem reformiranem šolskem sistemu — o tem še vedno razpravljamo. Kaže, da bo med različnimi mnenji o novi vlogi gimnazije prevladalo stališče, da naj bo gimnazija splošno izobraževalna šola višjega tipa, ki bo nudila zaključeno izobrazbo — kot pripravljalnica za višje šole pa naj služi predvsem tistim, ki nameravajo nadaljevati študij na področju družbenih ved: prava, filozofije in drugo.

Čeprav še niso razjasnjena stališča o vlogi in komenu gimnazije, pa se vsi prizadeti strinjajo s tem, da je gimnazija, taka kot jo imamo danes pri nas, anahronistični ostanek, ki ga je treba čimprej prilagoditi našemu splošnemu družbenemu razvoju, če nočemo, da bo gimnazija čedalje bolj izgubljala svoj pomen. Da je temu tako, dokazujejo poleg številnih drugih argumentov zlasti podatki o vpisu na naše srednje šole, ki kažejo, da je le redko katera gimnazija v Sloveniji zasedena do roba svojih kapacitet, medtem ko srednje strokovne šole vsako leto odklanjajo več tisoč prijavljenih.

O teh vprašanjih je pretekli teden razpravljal Prosvetni svet FLRJ in ugotovil, da potrebujemo tak tip gimnazije, ki bo dajal mladini splošno izobrazbo na višji ravni kot jo daje osnovna šola in ki bo izobraževal povečini strokovnjake za družbene, znanstvene in kulturne panoge.

Razen tega pa naj gimnazija ne bo samo prehodna stopnja za vstop v višje šole. Nova gimnazija naj nudi možnost izobrazbe tudi v praktični smeri, da se lahko absolventi gimnazije, ki ne nadaljujejo študija, takoj vključijo v številne gospodarske in družbene poklice. Zato naj bi gimnazije organizirale — seveda poleg rednega pouka — praktične tečaje za svoje dijake, usmerjene v skladu z interesi dijakov in področja, na katerem šola deluje.

Prostvetni svet je razpravljal tudi o uvedbi tehnične vzgoje in proizvodne prakse, ki ju predvideva novi program za gimnazije. Sprejeto je bilo načelo, da bodo vsi dijaki gimnazij določeno število dni delali neposredno v proizvodnji (industrijski ali kmetijski) in se tako spoznali s tehnološkimi procesi, organizacijo proizvodnje, družbenim upravljanjem in splošnimi principi našega ekonomskega razvoja.

Novi program predvideva v drugem letu šolanja na gimnaziji razdelitev pouka v dve smeri: družbeno-jezikovno in prirodno-matematično. Vsak dijak se bo odločil za eno od obeh smeri, vsi pa bodo skupno obiskovali splošni del pouka.

Klasične gimnazije naj bi služile tudi v prihodnje predvsem predizobrazbi znastvenih kadrov.

V bistvu je spremenjena tudi sedanja matura, zaključni izpit na gimnaziji. Po novem načrtu bodo dijaki na zaključnem izpitu zagovarjali pismeno izpitno delo, ki ga bodo pripravljali v zadnjem polletju četrtega razreda. Tako bo zaključni izpit na gimnaziji omogočil preverjanje splošne zrelosti absolventov in njihovo sposobnost, da znajo pridobljeno znanje tudi praktično uporabiti.

Verjetno bodo gimnazije začele delati po novem učnem načrtu že z začetkom prihodnjega šolskega leta.

mm

KULTURNE NOVICE

● **V nedeljo, 3. maja so v Dornberku pokopali slovenskega pisatelja Damira Feigla, ki je v visoki starosti 80 let umrl v Domu oddiha na Gradišču pri Prvačini. Pisatelj je bil goriški rojak. S svojimi deli se je povzpel v vrste znanih primorskih naprednih pisateljev. Pozornost je vzbudil zlasti s svojimi satiričnimi spisi.**

● **Na drugem kulturnem festivalu esperantistov Jugoslavije, ki je bil od 1. do 3. maja na Reki in v Opatiji, so sodelovale številne skupine s približno 360 nastopajočimi. Na programu so bile pevske, igralske, glasbene, folklorne, recitacijske, baletne in druge točke. Ob tej priložnosti so nagradili tudi literarna dela, ki so jih razpisali s posebnim literarnim natečajem.**

● **Filmski ustvarjalci iz Zagreba so 6. t. m. v Cannesu prisostvovali predvajanju filma »Vlak brez voznega reda«, ki si je utrl pot na ta filmski festival. Premieri filma so prisostvovali režiser Veljko Bulajič in igralci Olivera Marković, Lia Rho Barbijeri, Inge Ilin, Ivica Pajer in Milan Milošević. Ko to poročamo, rezultati, ki jih je film dosegel, še niso znani.**

● **V Hollywoodu snemajo film »Alamo«. V tem, da je to western film, ni nič posebnega. Zanimiva pa utegne biti ugotovitev, da je to prvi primer filma, v katerem nastopajo kar trije popularni igralci, in sicer William Holden, John Wayne in Robert Mitchum. Vsi trije nastopajo kot kavboji.**

Filmi, ki jih gledamo

EDINI IZHOD

je jugoslovanski igrani film, ki je loteva tematike iz NOB. Film pripoveduje o znani diverzantski akciji partizanov, ki so v Postojnski jami zažgali sovražnikovo skladišče bencina. Motiv je nedvomno zelo privlačen, zato ni nič čudnega, da so se zanj ogreli tudi filmski ustvarjalci. Čeprav je film izdelan dokaj spretno, vendarle ne moremo prezreti vrzeli, ki nastanejo v psihološkem pronicanju v značaje nastopajočih. Le-ti so risani preveč bledo s poudarkom na zunanji akciji. Konec koncev ne gre zgolj za ponavljanje pomembnih dogodkov iz NOB v reportažnem stilu. Seveda pa ob tem ugotavljanju ne kaže odrekati filmu napetosti, dinamike in tehnične izdelanosti.

Režiserjema Vicku Rasporju in Aleksandru Petroviću ter igralski ekipi moramo priznati, da so svoje delo dobro opravili, saj jim scenarij s s psihološkim poglabljanjem ni nudil posebno močne opore. — Posebno pozornost pa zasluži okolje, v katerem se odigrava zgodba.

POJE TOMY STEEL

je angleški črno-beli biografski film o Tomyju Steelu, popularnem pevcu, ki si je v svetu rock'n rolla pridobil nemajhne zasluge. Ustvarjalci očividno niso imeli drugega namena kot spraviti na filmski trak čimveč popevk s pevcem Tomyjem Steelom. Razen slabe kopije, slabe sinhronizacije in obupno slabega tona, nima film ničesar povedati.

aa

Mladinski pevski festival 21. maja v Kranju

V okviru proslav »Dneva mladosti« in v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ bo 21. maja ob 17. uri v Kranju nastop šolskih mladinskih in pionirskih pevskih zborov. Zbori se za ta nastop že pripravljajo. Po dosedanjih prijavah sodeč bo to ena največjih prireditev. Zbori bodo nastopili posamezno. Ob zaključku nastopa bodo združeni zbori zapeli dve pesmi s spremljavo godbe na pihala DPD »Svoboda« Kranj. Nastop združenih pevskih mladinskih in pionirskih zborov bo vodil dirigent okrajnega učiteljskega pevskega zbora »Stane Žagar«, Kranj, Janko Pribošič.

Mladinski festival prireja aktiv učiteljev glasbe in okrajni UPZ »Stane Žagar« Kranj s podporo tajništva za šolstvo OLO Kranj.

Merhar razstavlja v Kamniku

V avli kamniške gimnazije je bila odprta že četrta razstava domačih slikarjev. To pot je razstavil svoja dela slikar Milan Merhar iz Domžal. Razstavil je akvarele in portrete ter krajine, slikane v svojevrstni tehniki na steklo. Pred koncem šolskega leta bo razstavil še risbe. Razstave v gimnaziji so dosegle svoj namen, ker so se dijaki podrobno seznanili z deloma domačih umetnikov.

Pred okrajno glasbeno revijo

V Radovljici in na Jesenicah

Drugi del programa Sveta Svobod in prosvetnih društev OLO Kranj — okrajna revija pevskih in instrumentalnih ansamblov — bo te dni uresničena.

V soboto, 9. maja ob 20. uri bo v Radovljici revija instrumentalnih ansamblov. Nastopili bodo godalni orkester Glasbene šole iz Kranja in godbe na pihala iz Kranja, Jesenic in Javornika. V nedeljo, 10. maja ob 15. uri pa bo v Čufarjevem gledališču na Jesenicah revija pevskih zborov. Nastopili bodo moški, ženski in mešani zbor »France Prešeren« iz Kranja, moški zbor OKUD »Enakost« iz Kranja, mešani pevski zbor Gimnazije Jesenice, moški in mešani pevski zbor DPD »Svoboda« Jesenice-Žirovnica ter moški in mešani pevski zbor DPD »Svoboda« Javornik-Koroška Bela. S.

PRED DRUGO REVIJO AMATERSKE GLEDALIŠKE DEJAVNOSTI V VELENJU

Priprave za II. revijo slovenske amaterske gledališke dejavnosti so v polnem teku. Žirija Zveze Svobod in prosvetnih društev si je doslej ogledala nekatere uprizoritve v Tolminu, Kranju, Velenju, Trbovljah, Ajdovščini. Dosedanje priprave kažejo, da bo zanimanje tudi letos tako kot lani. Tudi Velenjčani se za ta slavnostni dogodek živahno pripravljajo. Prireditvi nameravajo dati čim mikavnejšo podobo. Ker se se ž. lani po-

Zapoznel zapisek o uprizoritvi Čufarjevega gledališča

Človeštvu v spomin in svarilo

GOODRICH - HACKETT: DNEVNIK ANE FRANK

Dramatizatorja Dnevnika Ane Frank, ameriška zakonca Goodrich-Hackett nista imela lahkega dela, ko sta urejevala Anine zapiske, ki obsegajo obdobje celih dveh let, v dramsko celoto. Čeprav se marsikomu zdi sam »Dnevnik« lepši in bogatejši, je dramatizacija kljub temu uspela in predstavlja enakovreden doneżek. Pri branju »Dnevnika« svobodno deluje fantazija, ki se nehote naveže na Anino fotografijo in okolje, ki ga ponazarjajo priložene slike. Pri drami pa stopi pred gledalca živa Ana, ki nima po zunanjosti ničesar skupnega z Ano, ki jo poznamo iz knjižne izdaje in neštevilnih slik v najrazličnejših časopisih.

In tako se je zgodilo tudi na Jesenicah. Tako je ob začetku, potem pa gledalci pozabijo na to in s pridržanim dihom spremljajo usodo male Ane do začetka njene poslednje poti, ki jo v zadnjem prizoru opiše njen oče. Prav v tem je dokaz uspelosti jeseniške uprizoritve »Dnevnika Ane Frank«, ki bi ji bilo očitati le tehnično neizdelanost v prehodih iz slike v sliko.

»Dnevnik« je režiral Jože Tomažič preprosto in brez velikih zunanjih efektov, morda le premalo skrbno za razliko v psihološkem razpoloženju prostovoljnih ujetnikov na podstrešju med posameznimi in časovno odmaknjenimi prizori. Od tod tudi pomanjkanje notranje dinamičnosti in vigranosti ansambla, ki bi morala rasti iz slike v sliko do katastrofe.

V vlogi Ane Frank se je uspešno predstavila Tatjana Malovrhova, ki je bila odlična v vseh naivno otroških in razposajenih prizorih, ki so kar prekipevali od zadržane in v tesno podstrešje ujete mladosti. Manj izdelana je bila v zadnjih prizorih, ko že filozofira z izkušnjami sicer še mladega, razvijajočega se, toda izkušenega in globoko čutečega človeka. Jože Tomažič je bil soliden, preudaren in vse razumevajoči oče Otto Frank, ki sta mu včasih manjkala avtoritativnost in nežnost. Topla in čuteča ter s pravo mero za delikaten živčen izbruh ob koncu igre je bila Marjana Čebuljeva v vlogi Anine matere. Nekoliko čudaški in egoistični zakonski par Van Daanovih sta zaigrala Franci Pogačnik in Vida Hudnikova. Franci Pogačnik se v celoti ni znašel v vlogi in je superiornosti in domišljavosti gospoda Van Daana pridal premalo lastnosti, kot so nergaštvo, egocentričnost in paničarstvo. Vida Hudnikova je kot gospa Van Daanova dokazala, da ima pogoje za dobro karakterno igralko, seveda pa bo treba še precej vaj, da se bo do kraja znebila krčevitosti in sproščeno uveljavila svoj talent. Njunega sina Petra je zaigral Milan Bergant, ki smo ga videli prvič v večji vlogi na odru. Svoj igralski krst je uspešno prestal; njegov Peter je bil svež in posrečen. V vlogi Anine sestre Margot se je solidno predstavila Vera Ažmanova, v vlogi Dussela Lado Nikolavčič, v vlogi Kvalerja in Miep pa solidni Nace Smolej in prisrčna Marija Resman. Primerno sceno je pripravil Bojan Čebulj.

Predstava — »Dnevnik Ane Frank« — je pri jeseniškem občinstvu naletela na topel in lep sprejem. -ac-

Tatjana Malovrhova in Milan Bergant v vlogi Ane in Petra

„Hlapci" v Poljanah

nov uspeh poljanske igralske družine

Po daljšem skrbnem študiju in pripravah se je igralska družina KUD »Dr. Ivan Tavčar« v Poljanah v okviru prireditev v počastitev 40-letnice KPJ predstavila s Cankarjevo dramo »Hlapci«. Igralska družina je bila tokrat močno okrepljena predvsem iz vrst učiteljskega zbora.

Drama je precej zahtevna, toda igralska družina jo je pod vodstvom režiserja Jožeta Kovačiča iz Kranja uspešno izvedla. Dinamika igre je bila na višini, medtem ko so igralci svoje vloge odlično obvladali. Z veščino so prikazali trhlost večjega dela vodilnih ljudi na vasi in boj napredno mislečega sloja z vrstami hlapčevstva in klečeplastva. Posebno izrazito in prepričevalno je podal vlogo v podobi Jermana, Milojko Vidmar, kakor tudi Tone Varl v vlogi župnika. Tudi Jože in Franc Trpin sta to pot zopet dokazala, da sodita v vrh igralske družine. Prav tako ne gre prezreti vloge Lojzke, ki jo je po prednašanju kakor po temperamentu prepričljivo podala Meta Hafnerjeva. Z nekaterimi manjšimi izjemami so tudi ostali igralci verno upodobili svoje vloge, tako da je bila družina kot celota dorasla svoji nalogi.

Brez zadrege lahko trdimo, da so režiser in igralci svojo nalogo z uspehom opravili. Drama je pred občinstvom zaživela v vsej trpkosti in neposrednosti. Igralska družina je preteklo nedeljo gostovala v Škofji Loki, v načrtu pa imajo še gostovanje v Žireh. Zlasti je razveseljivo in pohvale vredno, da podeželske igralske družine segajo tudi po uprizoritvah, ki zahtevajo temeljitejše priprave in smotrnejšega študija, kot običajne prireditve. Odlična udeležba je pokazala, da je občinstvo razumelo to pomembno Cankarjevo delo, saj so bili igralci za svoj trud nagrajeni z viharnimi aplavzi. Takih in podobnih prireditev si želijo prebivalci Poljan in okolice še več. L. M.

družinski pomenki

Pomagaj si sam

Iznajdljiva gospodinja bo v gospodinjstvu marsikatero škodo popravila sama ter si na ta način prihranila mnogo časa in denarja. Seveda je za taka popravila potrebno nekaj znanja — vsake stvari se je treba pač naučiti! Sem sodi tudi potrebna zbirka orodja in zaloga raznih pripomočkov, kot so klej, kit in podobno. In še nekaj je pri tem važno: občutek odgovornosti za to, kaj smemo svojim rokam zaupati in česa ne smemo. To velja predvsem za plinske in električne instalacije in priprave.

Vsa takšna popravila, razen če ne gre za malenkosti, kot je čiščenje zamašenih plinskih gorilnikov ali zamenjava pregorelih varovalk, naj načeloma izvršuje strokovnjak, kajti pri nespretnem rokovanju ste lahko v smrtni nevarnosti, ali pa vsaj krivi zelo neljubih posledic.

Kakšno orodje potrebujemo? V zaboju za orodje naj bo: merilo, eno do dve kladivi, mizarsko dleto, nekaj klešč (navadne klešče, ščipalke, kombinirane klešče), dva izvijača različnih velikosti, sveder in pila, tračna žaga, lopatica za sadro, škarje in odpirač (vitrih), posodica z oljem in kuhalnik za klej s klejem, pametno izbrana zbirka žebljev, žičnikov in vijakov, varovalke, nekaj žice, vrvi in steklenega papirja, sveča in vžigalice, stare ščetke in krpe.

Kdor ima lastno hišo ali sicer rad rokodelči, bo svojo zbirko izpopolnil še s primežem, kovinsko žago, obličem, spajkalcem in podobnim orodjem.

K naši opremi sodijo še naslednja pomagala: špirit, bencin, petrolej, salmijak, prana kreda, strojno olje, kalij, sadra, lepilo, kit itd.

Če želimo, da nam bo ta zbirka tudi koristila, si moramo zapomniti naslednje: orodje mora biti shranjeno na določenem mestu, tako da je vsak čas pri roki. Po uporabi ga očistimo in položimo na svoje mesto. Steklenice opremimo z etiketami in tesnimi zamaški. Mavca in kita ne hranimo v vrečkah, temveč v steklenih, dobro zaprtih kozarcih ali škatlah. Steklenice z nevarno vsebino, kot je na pr. žveplena ali solitrna kislina, opremimo z vidnim znakom, da jih pomotoma ne zamenjamo, in postavimo na takšno mesto, ki je varno pred otroki.

Razstava ročnih del

Po uspešnem zaključku ročnodelsko-gospodinjskega krožka, ki ga je priredila Svoboda Šenčur od lanskega oktobra dalje, so prejšnji teden slovesno odprli razstavo ročnih in gospodinjskih del. Razstavljeni izdelki so pokazali, da so žene in dekleta v tem krožku pridobile obsežno znanje. -an

Preprečevanje nalezljivih bolezni v cepljenju

Želja po zdravju je že od nekdaj vodila ljudi k opazovanju in ugotavljanju bolezensko delujočih vzrokov in okoliščin. Rezultati opazovanja so bili odvisni od sposobnosti in kritičnosti opazovalca, največ pa od srečnega naključja, saj medicinskega znanja dejansko ni bilo in je mišljenje o vzrokih za nastanek bolezni bilo pretežno le ugibanje.

Ko pa se je v drugi polovici 19. stoletja pojavila nova panoga medicine, bakteriologija, ki je postopoma odkrila male, golemu očesu nevidne povzročitelje nalezljivih bolezni, tako imenovane bolezenske klice ali mikrobe, je s temi odkritji proučevanje nalezljivih bolezni dobilo trdne znanstvene temelje.

Strah nepoučenih staršev pred cepljenjem je pretiran in ima svoj vzrok v nekajminutnem joku, s katerim otrok reagira na vbod igle, in v kratkotrajni lokalni, redko pa tudi splošni reakciji na cepljenje. Takšno usmiljenje je napačno in otroku v škodo! Nerazumevanje staršev in odtegovanje otrok cepljenju nas lahko povrne v tiste čase, ko so otroške nalezljive bolezni neusmiljeno gospodarile in zahtevale mnogo žrtev, kar se še danes dogaja v državah, koder cepljenj ne izvajajo. Zato vsi spremljajte razvoj in napredek medicinske znanosti, saj ta na vsakem koraku kaže na ogromne uspehe, ki smo jih v boju proti nalezljivim boleznim dosegli z aktivnim cepljenjem.

VSE ZA VZGOJO NOVIH GOSPODINJ

Pred tednom so v Cerkljah zaključili gospodinjski tečaj, ki ga je organizirala Kmetijska zveza. Tečajnice so prihajale dvakrat na teden v vzorno urejeno kuhinjo, ki se nahaja v zadružnem domu. Tu so se urile v kuhanju in serviranju. Izkušnje, pridobljene na tečaju, bodo prav gotovo doprinesle k dvigu gospodinstva na vasi.

Pretiravali bi, če bi trdili, da lahko danes uspešno preprečujemo prav vse nalezljive bolezni in da smo s površja zemlje zbrisali tiste, ki bi jih že lahko, če bi se dosledno izvajali vsi protiepidemični ukrepi. Napredek medicinske znanosti, dvig socialno-ekonomske ravni, posredno pa kulturne in s tem tudi zdravstvene prosvetljenosti, vse to bo privedlo do stanja, ko nalezljivih bolezni v epidemični obliki ne bomo več poznali, in to je cilj, za katerim moramo težiti.

Za preprečevanje mnogih nalezljivih bolezni so cepljenja najvažnejši protiepidemični ukrep, ki nam že danes omogoča, da nekatere bolezni uspešno znižujemo.

Ali so cepljenja danes še potrebna? To je vprašanje, ki ga dostikrat slišimo in ki ga največkrat postavljajo starši, včasih pa tudi zdravstveni delavci. Starši, ki se jim otroci smilijo in jih zato želijo obvarovati pred vbodi injekcijske igle, zdravstveno osebje, ki ve, da smo pri zdravljenju mnogih komplikacij nalezljivih bolezni z modernimi kemoterapevtiki in antibiotiki dosegli lepe uspehe in močno znižali smrtnost.

MLADA RAST

Najstrašnejši dnevi mojega življenja

Opisala bom dogodek in NOB, ki ga je doživel moj oče

Bilo je aprila 1943. leta, ko je moj oče odšel k partizanom. Tri mesece se je skrival po gozdovih Jelovice. Tedaj pa se je pričela hajka na Ratitovcu in 13. junija je bil ujet. Peljali so ga na zaslišanje v Radovljico. Grozili so mu s smrtjo, če ne pove, kje se nahajajo partizani. Mučili so ga, a izvedeli niso ničesar. Nato so ga odpeljali v Begunje. Ob koščku kruha in zajemalki vode, kar so mu vsak večer prinesli, je mislil, da bo umrl. Večkrat so mu vodo prinesli v steklenici. Ko je vodo popil, je steklenico s kamenjem zdrobil, nato pa pojedel. Mislil je, da ga bo precej konec, a mu ni nič škodovalo.

Nekega dne je zaslišal znane glasove okrog bunkerja. Bili so njegovi tovariši, doma iz iste vasi kot on. Prišli so ponj v bunker in ga peljali v kaznilnico k njegovim tovarišem, da so bili skupaj. Čez nekaj tednov so jih peljali v Nemčijo in dali na delo v taborišča Laa thava.

Po težkih dneh trpljenja je tudi oče dočakal svobodo.

Pozdravlja vas Danica Prezelj, Podporezen, št. 2, pošta Sorica.

Miška in zobček

Miška mala
je v kotu škrabala,
pod mizo se skrila
in v sobi ostala
vse do noči...

Kaj je iskala
navihanka mala,
povejte mi!

Tonček že ve
in se smeji:
v ustih kot tremil bi —
zobčka več ni...

Tončka Perčič

Za bistre glave

Ondan sem bral nekje tele stavke. Pa se mi je zdelo nekaj narobe. Otroci, preberite še vi in mi povejte, kaj je napak v tem stavku:

»Mračno je gledal mladenič, stoječ na najvišjem skalnem vrhu, z razširjenimi rokami za ladjo, ki je plula proti jugu, in oči si je senčil z roko zavoljo prehude svetlobe zahajajočega sonca. Končno, ko je postajala ladjica čimdalje manjša, se je dvignil iz rosne trave in stekel po ozkem skalnatem grebenu navzgor, da bi lahko še malo opazoval odmikajoči se čoln.«

RADA CIREK

Na katero planinsko postojanko je prispela ta planinka?

(Kredarica)

Karirasta volnena obleka, primerna za prehodne dni. Poudarek ji daje od vrata odstopajoč ovratnik in posebna kimono rokava.

NASVETI

Za sušenje volnenih predmetov: jopic, puloverjev, kril itd. je jako priporočljiva mreža iz tanke žice, pritrjena na lesen okvir približne velikosti 0,70 krat 1,30 metrov. Na tako mrežo položimo najprej časopisni papir, nato pa staro frotirko, na kateri posušimo zravnan kos obleke. Tako bo obleka neprimerno hitreje suha kot če jo bomo sušile samo na navadni deski, ker bo zrak dostopen z obeh smeri.

Žepi moških oblek se radi raztrgajo, posebno možje nosijo v njih ključe, vžigalnike in podobno. Zato je zelo pametno, če žepe že pri novi obleki naredimo iz dvojnega blaga ali pa jih potem podložimo z ostanki prave svile.

Politirano pohištvo se bo spet svetilo, če ga zdrgnemo s platneno krpo, na katero kanemo nekaj kapljic vinskega špirita in mandeljevega olja.

DRUGI MEDNARODNI FESTIVAL MODE V BEOGRADU

Kot preteklo leto, bo tudi letos mednarodni festival mode v največji dvorani Beograjskega sejma. Lista prijavljencev je že popolna. Festivala mode, ki traja od 1. do 10. maja, so se udeležile najbolj znane modne hiše iz Francije, Poljske, SSSR, Italije in Madžarske. Jugoslavijo pa zastopata Hrvatska in Slovenija. Vsaka ekipa ima najmanj šest manekenov, obiskovalci pa lahko vidijo več kot 350 raznih modelov. Na reviji niso prikazane samo modne novitete, ampak tudi modna oblačila, ki so značilna za posamezne države.

Razen modelov, ki jih prikazujejo manekeni, lahko vidijo obiskovalci Festivala tudi novosti iz proizvodnje naše industrije, ki »spremlja modo«, n. pr. tovarne tekstila, parfumerije, kožne galanterije in drugih podobnih predmetov.

Z vsako inozemsko skupino so prišli znani predstavniki zabavne glasbe, med njimi tudi znana pevka Marom de Rio, ki je leta 1958 na Festivalu v San Remu prejela prvo nagrado.

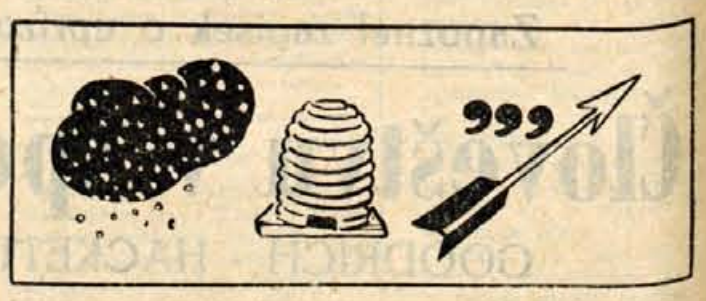

REBUS

(Snegulčica)

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Miha, ljubljenec gora

169

Noč je bila jasna in mesec je srebril zasnežena pobočja. »Če ne bi bilo vojne, bi se zdajle ustavil, pa bi vso noč gledal te čudovite planine v mesečnem svitu,« je šepnil partizan v koloni. Ja, če ne bi bilo vojne... Tako pa se je še mesec, ki je razlival lepoto po snegu, spremenil v njihovega sovražnika, ko so morali čez odprto polje do vasi.

170

Kljub izdajalski mesečevi svetlobi so neopaženi prišli do vasi. Nedaleč od Senčeve hiše je bila policijska postojanka in stražarji bi jih prav lahko opazili — pa jih niso. Mihol je razmestil partizane okrog hiše, malo vstran pa je postavil zasedo z mitraljezom. Potem je stopil k vratom in potrkal. Nič. Še enkrat je potolkel po vratih — spet nič.

171

»Najbrž slutijo, kdo je zunaj, pa se bojijo odpreti — kako se ne bi bali, ko imajo slabo vest!« je šepnil Miha tovarišem. »Ampak ukanili nas ne bodo,« je nadaljeval; »splezal bom na verando, od tam v vežo, potem vam bom pa odprl vrata v hišo!« Stopil je k verandi in se začel oprezno vzpenjati po njej. Kmalu je bil gori in izginil je v temnem poslopju.

172

Mihol je neslišno zlezel v hišo. Iz sobe, v katero je bil vdrl, je po nerazsvetljenih stopnicah tiho stopal navzdol do veže, da bi odprl tovarišem vežna vrata. Ampak tam pred vrati je stal kmet Senc. Ko je bil začul prvo Mihovo trkanje, se je ustopil k vratom s težko sekiro v roki. Zdaj je čul drsanje Mihovih korakov po stopnicah. Dvignil je sekiro.

ŠTAFETA MLADOSTI V ČRNI GORI

V torek je več deset tisoč Sarajevčanov pričakalo nosilce štafete mladosti, ki bo 25. maja izročila predsedniku republike pozdrave jugoslovanskih narodov za njegov 67. rojstni dan. Štafeta bo v sredo zapustila Bosno in Hercegovino, potem ko je napravila skozi to republiko 1082 km dolgo pot. Štafetno palico so v vasi Vilusi prevzeli nosilci iz Črne gore.

V ŠPORTU

INVALIDI IZ KRANJA OSVOJILI POKAL

V nedeljo je bilo na Jesenicah kegljaško tekmovanje invalidov v počastitev 90-letnice Železarne Jesenice. Sodelovala so 4 moštva, in sicer invalidi iz Ljubljane, Kranja in Jesenic ter moštvo rezervnih oficirjev z Jesenic.

Kranjčani so v tem srečanju podrli 3062 kegljev in tako osvojili prvo mesto, sledili so rezervni oficirji s 3016, invalidi z Jesenic 2901 in Ljubljane z 2896 podrtimi kegljI. V ekipah je sodelovalo po 8 tekmovalcev s po 100 lučaji.

V predtekmovanju so v borbeni partiji zmagali rezervni oficirji (748), pred invalidi z Jesenic (701), Ljubljano (699) in Kranjem (682).

-k

TRIGLAV TRENUTNO NA 6. MESTU

V I. slovenski košarkarski moški ligi so Kranjčani kljub dobri igri trenutno šele na 6. mestu. Medtem ko so bili v prvih kolih poraženi s tesnima rezultatoma, so bili v tretjem kolu z Medvodami uspešni in popravili tudi razliko v danih in prejetih koših.

LESTVICA

Odred	3	3	0	0	177:112	6
Rudar	3	2	0	1	124:134	4
Branik	3	2	0	1	157:167	4
Maribor	2	1	0	1	103:92	2
Medvode	3	1	0	2	166:156	2
Triglav	3	1	0	2	159:155	2
Svoboda	3	1	0	2	163:180	2
Postojna	2	0	0	2	99:152	0

V ENEM STAVKU

Na kolesarski dirki okrog Tunisa je zmagal Sved Karlson s časom 36,06:37; najboljši Jugoslovan Valčič je bil 9. s časom 36,38:20, 21. je bil Šebelič, 23. Cigler — ekipa Jugoslavije je bila četrta za Svedsko, Belgijo in Anglijo. — **V II. in III. etapi** kolesarske dirke Berlin—Praga—Varšava so Jugoslovani vozili bolje kot v I. etapi; v generalnem plasmaju je najboljši Jugoslovan trenutno na 64. mestu, jugoslovanska ekipa pa se je pomaknila z zadnjega na predzadnje mesto. — **V Plovdivu** (Bolgarija) sta na šahovskem turnirju kandidatinji za svetovno prvenstvo bili v III. kolu obe Jugoslovanki, Nedeljkovičeva in Lazarevičeva, uspešni — prva je premagala Kellerjevo, druga pa Erathovo; v vodstvu sta Volpert in Rooters z 2,5 točke. — **V nedeljo,** 10. maja bodo v Portorožu hitrostne motorne dirke za prvenstvo Slovenije z mednarodno udeležbo; prijavljenih je 80 domačih vozačev, iz Avstrije in Italije pa pričakujejo 30 tekmovalcev.

TURNIR V ŠKOFJI LOKI

V počastitev štirideset obletnice KPJ in Praznika dela so bili v Šk. Loki 1. maja trije šahovski brzoturnirji, na katerih je sodelovalo več kot 90 igralcev iz vse Slovenije.

Rezultati posameznih skupin — I. skupina (mojstri, mojstrski kandidati in prvokategorniki): Stojan Puc 18,5, Črepinšek 18, Bruno Parma 17,5, Vošpernik in Guzelj po 16, ing. Krivec 15, Trampuž 14,5, Njegovan 14 itd.

II. skupina (drugo- in tretjekategorniki) finalni turnir: Kramfeld 9, Sušnik in Perko 6,5, Saradjen in Trbižan po 5,5 itd.

III. skupina (četrto- in brezkategorniki) finalni turnir: Peter Vošpernik 9,5, Majcenovič 8,5, Bolčič 8 točk itd.

V Žireh najboljši

Čas je, ko bi morali vsi občinski štabi za zbiranje sredstev za gradnjo športnih objektov delati z vsem zamahom. — Žal pa je slika povsem drugačna, čeprav ne smemo trditi, da nekateri občinski štabi ne delajo. Kaže, da sta med najslabšimi občinska štaba na Bledu in v Kranju. Omenjena še nista dvignila pri okrajnem štabu niti zalepk in blokov, s katerimi bo moč zbrati dokajšnja sredstva. Nasprotno pa so v Žireh dosegli že precejšen uspeh. Doslej so razdelili za 20 tisoč dinarjev zalepk (od skupne vsote 60.000 din) in za 6000 dinarjev blokov (od skupne vsote 20.000 dinarjev). Pričakovati je, da bodo v najkrajšem času predvidena sredstva zbrana, ker je mladina pričela s svojo akcijo šele po prvomajskih praznikih. Zbrana sredstva bodo namenjena za izgradnjo garderob in sanitarij v Domu TVD »Partizan«. — S predvidenim načrtom štab ne bo zaključil svojega dela, temveč bo zbiral sredstva tudi v prihodnjem letu z namenom, da bodo v Žireh zgradili javno kopališče in športno igrišče.

B. F.

PREDSEDNIK ObLO KRANJ FRANC PUHAR POKROVITELJ SVETOVNEGA PRVENSTVA V SPEEDWAYU

V ponedeljek je predsednik ObLO Kranj, Franc Puhar, prevzel pokroviteljstvo nad eno izmed letošnjih največjih športnih prireditev v Kranju — svetovnim conskim prvenstvom v speedwayu, ki bo 31. maja.

V E L I K A P R I D O B I T E V

Javni telefoni ob cesti I. reda

Vzporedno z naraščanjem gospodarske moči in življenjskega standarda pri nas, se je v zadnjih letih občutno povečal promet vseh vrst motornih vozil. Če k temu dodamo še preko 30.000 inozemskih motornih vozil, ki so v letu 1958 uporabljali predvsem ceste I. in II. reda, vidimo, da je ta trditev točna.

Ob tako povečanem prometu je razumljivo, da narašča tudi število prometnih nesreč, posebno še, ker ne moremo z naraščajočim prometom modernizirati cest in jih prilagoditi potrebam.

Če pa že pride do prometne nesreče, je predvsem važno to, da posledice čimbolj omilimo; zlasti še, če so ogrožena življenja ponesrečenih. Pri tem so mnogokrat odločujoče minute. Hitra zdravniška pomoč bi lahko večkrat rešila človeku življenje, kar pa ob pomanjkanju dobrih obveščevalnih zvez ni mogoče storiti.

O tem problemu je razpravljal Svet za notranje zadeve in splošno upravo OLO Kranj. Prišlo je do mnogoobetajoče pobude, ki jo bo dokončno izvedlo Tajništvo za notranje zadeve OLO s pomočjo okrajne pošte.

Od 1. maja dalje se bodo lahko koristniki cest posluževali javnih telefonov vzdolž ceste od Jeperce do Korenskega sedla. Telefoni so nameščeni v zgradbah, ki so označene z oznako »TELEFON«. Prav tako so 250 m od telefona postavljeni predpisani cestno-prometni znaki.

Javni telefoni pa niso namenjeni samo koristnikom cest. Posluževali se jih bodo tudi prebivalci bližnjih naselij, ki bodo lahko stalni službi tajništva za notranje zadeve (telefon 941-02 in 941-314) sporočil prometno nezgodo, požar, poplavo ali drugo elementarno nezgodo, vlom ali drugo kaznivo dejanje. V vseh teh primerih je uporaba telefona brezplačna. Zasebni pogovori kot n. pr. klicanje zdravnika v nujnih primerih itd., pa se bodo zaračunavali po veljavnih PTT predpisih.

Javni telefoni so vsak čas na razpolago koristnikom, ki bodo prav gotovo veseli te pridobitve. Nameščeni so :1. Skladišče tovarne »Sava« Drulovka; 2. »Agroservis« Labore; 3. Javna govorilnica v Parku Svobode, Kranj; 4. Marinšek Marjan, gostilna Naklo; 5. Potočnik Viktor, gostilna, Bistrica; 6. Državno posestvo Podbrezje; 7. Gostilna na Posavcu; 8. Sturm Ivanka, gostilna Črnivec; 9. Lap Avgust, vrtnar, Lesce; 10. Postaja LM Žirovnica; 11. Cestni nadzornik Koroška Bela; 12. Primožič Jože, avtomehanik, Javornik; 13. Postaja LM Jesenice; 14. Oman Rudi, elektromonter, Hrušica; 15. KZ Dovje - Mojstrana, lesni odsek; 16. Kemperle Justin, Belca; 17. Robič Jožica, gostilna Gozd Martuljek; 18. Postaja LM Kranjska gora; 19. Hotel Vitranc, Podkoren; 20. Obmejni blok, Korenske sedlo.

Nova carinska tarifa

za predmete, ki jih državljani uvažajo ali prejmejo iz tujine

Zvezni izvršni svet je izdal novo uredbo o carinski tarifi za predmete, ki jih državljani uvažajo ali prejmejo iz tujine.

Carino je treba plačati po stopnjah, določenih v carinski tarifi, ki je sestavni del uredbe. Carinske stopnje so določene za vrednosti, navedene v spisku vrednosti blaga. Ta spisek izda zvezni državni sekretariat za blagovni promet v soglasju z zveznim državnim sekretariatom za finance. Vrednost blaga, ki ni določena s tem spiskom, bo določila carinarnica. Za rabljene predmete se vrednost zmanjša za procent izrabljenosti.

Carine ni treba plačati za naslednje predmete:

- predmeti, ki služijo potnikom za osebne potrebe na poti (osebna prtljaga);
- predmeti, ki so jih jugoslovanski državljani nabavili v času službovanja v tujini za potrebe svojega gospodinjstva in jih uvozijo v državo ob povratku s te službe. Te ugodnosti pa se lahko poslužijo samo tisti jugoslovanski državljani, ki so bili premeščeni v tujino in so tam prejemali plačo;
- učila, ki jih uvozijo za svoje potrebe jugoslovanski dijaki in študenti, ki študirajo v tujini, prav tako tudi dijaki in študenti, ki študirajo v Jugoslaviji;
- vsi predmeti za gospodinjstvo in obleka ter vse orodje, ki bo služilo za opravljanje rednega poklica izseljencem, ki se za stalno vračajo v Jugoslavijo;
- predmeti za gospodinjstvo in obleka ter vse orodje, ki bo služilo za opravljanje rednega poklica tujim državljanom, ki se za stalno doselijo v Jugoslavijo;
- odlikovanja, medalje z razstav, spomenice, športne in druge trofeje ter podobne stvari, ki jih uvozijo ali prejmejo jugoslovanski državljani in katere so dobili doma ali v tujini;
- originalna dela jugoslovanskih kiparjev, slikarjev, kompozitorjev in književnikov, ki jih le-ti uvozijo v Jugoslavijo;
- ortopedska pomagala, ki jih državljani uvozijo ali prejmejo iz tujine za osebno uporabo
- kmetijski in živinorejski proizvodi, ki so uvoženi s posestev jugoslovanskih državljanov v sosednjem obmejnem pasu, kakor tudi prirastek in ostali proizvodi, dobljeni od živine, ki se zadržuje na poljskih delih, na paši ali na prezimovanju;
- krste z mrliči, žare s pepelom zgorelih trupel skupno z venci, ki potujejo s krstami ali žarami.

Razen tega so carine prosti tuji državljani jugoslovanskega porekla in jugoslovanski državljani z bivališčem v tujini — ekonomski emigranti (izseljenci), ki pridejo v Jugoslavijo na obisk k svojim sorodnikom, toda samo za predmete, ki jih prinesejo ob tej priložnosti v državo in imajo skupno vrednost največ 150.000 dinarjev.

Uredba bo stopila v veljavo 30 dni po objavi v Uradnem listu FLRJ.

ZAKAJ NOVA UREDBA?

Za izmenjavo in dopolnilo uredbe o carinski tarifi je bilo več razlogov. Prejšnja uredba je omogočila, da nekateri državljani zlorabljejo nekatere ugodnosti. Te zlorabe so privedle do tega, da se je razvila nedovoljena trgovina zaradi dobavljanja teh predmetov. S tem je bil izvajan pritisk na domače tržišče, povečan je bil nedovoljen izvoz dinarjev in na ta način slabljena njegova realna vrednost v tujini.

Povečanje proizvodnje za široko potrošnjo, tako količinsko kakor po asortimentu, omogoča vsakemu državljanu da se oskrbi s potrebnim blagom v državi. Z druge strani pa je državljanom dana možnost, da svoje devize prihranijo in devizne prejemke realizirajo po takem tečaju, ki jim omogoča, da prejeta denarna sredstva izkoristijo ugodneje za nabavo blaga v državi.

S to uredbo so ukinjene dosedanje ugodnosti, in sicer:

- brezcarinski uvoz blaga v vrednosti do 50.000 dinarjev, ki ga uvozijo jugoslovanski državljani ob povratku iz tujine, razen blaga, ki ga uvozijo uslužbenci, ki so službovali v tujini;
- brezcarinski uvoz darilnih pošiljk v vrednosti do 20.000 dinarjev, enkrat v koledarskem tromesečju;
- brezcarinski uvoz rabljenih predmetov za oblačenje, ki so bili poslani kot darilo in
- brezcarinski uvoz blaga, ki ga jugoslovanski državljani podedujejo.

Da bi se vskladila obremenitev za uvoz televizijskih aparatov z obremenitvijo za uvoz radioaparatov, je bila za televizijske aparate predvidena ista stopnja carine kot za radioaparate (25 %). Vrednost (kot osnova za carinjenje) za aparate do 43 cm premera zaslona je bila določena s 60.000 dinarji, za tiste od 43 do 55 cm 90.000 dinarjev in za aparate preko 55 cm 120.000 dinarjev

Carine prosto bo naslednje blago, ki ga državljani uvozijo ali prejmejo iz inozemstva:

meso in mesni izdelki v konservah, konservirano in kondenzirano mleko, polnomastno in polmastno mleko v prahu, surovo maslo razni siri, jajca v prahu, ribe v konservah in ribji proizvodi, žito, moka vseh vrst, razni izdelki iz žita in moke, sveže in suho sadje, predelano sadje v hermetično zaprtih sodih in ostalo sadje, sadni sokovi, sveža in surova zelenjava, konnservirana in predelana zelenjava, margarina, mast, ostali nenavedeni proizvodi za prehrano, seme za setev, olivno olje, ostala rastlinska olja za prehrano, zdravila in dozirana zdravila, farmacevtski preparati z zdravniškim receptom, pralno milo v trdem stanju, traktorji, poljedelski stroji, orodje, usnjena ali tekstilna obutev — popolnoma ali le deloma (razen od kož reptilij in vodnih živali), znanstvene in ostale knjige ter brošure, revije in časopisi ter note.

PRAVNI NASVETI

Ž. J. Železniki

VPRAŠANJE: Na travnik in njivo vam priteka voda iz sosednjega zemljišča, last F. C. Dela se vam škoda in to že nad 30 let; to je od časa, ko ste kupili omenjeno zemljišče. Zanima vas, ali ste še upravičeni zahtevati od soseda, naj ukrene vse potrebno, da se vam v prihodnje ne bo več delala škoda.

ODGOVOR: **Ker priteka voda na vaše zemljišče že več kot 30 let, to je že preden ste kupili zemljišče, je po splošno veljavnih predpisih vaš zahtevek zastaral.**

B. A. Bohinj

VPRAŠANJE: Ste posestnik srednje velikega posestva, sin vam je padel 1942. leta v Begunjah in sedaj imate pri sebi nečaka, ki bi ga radi posvojili ter mu izročili posestvo. Nečak je star 24 let in vas zanima, če lahko istega posvojite in na kak način bi izročili posestvo.

ODGOVOR: **Na podlagi zakona o posvojitvi (Uradni list FLRJ, št. 30/47) se sme posvojiti samo mladoletna oseba. Posvojiti pa more le tisti, ki je vsaj 18 let starejši od posvojenca. Za posvojitev mladoletne osebe, starejše od 10 let je potrebna tudi njegova soglasnost. Za posvojitev je potrebna privolitev posvojenčevih staršev oziroma njegovega oskrbnika. Posvojiti ni mogoče sorodnika v ravni vrsti in tudi ne brata ali sestro. Skrbnik ne more posvojiti svojega oskrbovanca, dokler ni odvezan skrbniških dolžnosti.**

V vašem primeru je nečak polnoleten in ga ne morete posvojiti. Glede vaše želje, da bi mu izročili posestvo, vam pojasnimo, da mu istega lahko izročite na podlagi darilne pogodbe ali pa ga postavite v testamentu za glavnega dediča, pri tem upoštevajoč zakonite dediče.

K. J. Tržič

VPRAŠANJE: Imate nezakonskega otroka s P. M. Oče nezakonskega otroka ni priznal očetovstva. Zanima vas, ali imate še pravico tožiti na ugotovitev očetovstva, ker je sedaj otrok star štiri leta oziroma, kdaj ta pravica zastara.

ODGOVOR: **Na podlagi zakona o spremembi in dopolnitvi temeljnega zakona o razmerju med starši in otroki (Uradni list FLRJ, št. 53/56) ima pravico vložiti tožbo mati v otrokovem imenu zaradi ugotovitve očetovstva do nezakonskega otroka, dokler izvršuje roditeljske pravice oziroma skrbnik s privoljenjem skrbniškega organa, otrok pa v petih letih po svoji polnoletnosti.**

V vašem primeru imate pravico tožiti očeta nezakonskega otroka za priznanje očetovstva.

V ZNAMENJU DEŽNIKOV

Kaj je povedal Oča iz Krana

Dan ali dva po prvomajskih praznikih sem srečal starega upokojenca Boštjana. Čeprav mi ni bilo mnogo do pomenka, sem vseeno navezal z njim razgovor. Nadejal sem se, da mi bo postregel s kakšno novo jezikovno cvetko. Možakar namreč silno rad vpleta v govor tujke, ki pa jih največkrat tako popači, da so komajda razumljive.

»No, Boštjan,« sem previdno začel. »Kaj pa ste počeli med prazniki? Nič vas ni bilo na spregled.«

»Kaj sem počel?« se je namrdnil. »Tri dni sem bil «fajhten».«

»Pa ne da bi tri dni popivali?«

»Kje neki,« je povzel in pomežikal v sonce. »Od dežja sem bil «fajhten». Doma nisem strpel, dežnika pa tudi nisem imel. Preklicano vreme! Med prazniki dež, zdaj pa... Človek bi se zgrizel od jeze. Takšno skakanje iz ekstrakta v ekstrakt!«

Možakar je hotel reči iz ekstrema v ekstrem, pa mu je spodrsnilo.

Če bi anketirali ljudi o tem, kaj so počeli med prazniki, bi bili odgovori večji del silno nezanimivi.

Postelja... gostilna... kino... kavarna... — Tako v Kranju kot drugod.

Bilo je v nedeljo. Prazniki so se nagnili h koncu. Zaneslo me je v Mestno slaščičarno. Sedel sem v kot in opazoval zdolgočasene obraze Kranjčanov.

Vrata v slaščičarno so se počasi odprla in med podboji sem zagledal Očeta s Krana. Strmo je pogledal v strop in zadovoljno prikimal. Menda se je hotel prepričati, če morda tudi tukaj v lokalu ne dežuje. Potlej je sedel k moji mizi.

»No, Očka, kako ste preživeli praznike?« me je zanimalo.

»A, koko sem praznike preživu? Preklev, ne pa preživu! No ja — se prav — praznkov ne, ampak vreme. Z mojmo kolegarjem sva bla zmenena, de bova te dni oblezla vse tiste kuceljne, po kterih smo včasih švabe gonil, al pa oni nas, če nam je menecjona zmankal. Cev teden sva hodiva od štacune do štacune, pa nakupvava ferflegengo, tako de se je rajtam povsod poznav, kjer sva šva ven — štacun pa nama. Na, mašina, poj pa tale vreme. Vsak dan sva djava: »No, pa juter. Radio prav, de bo bol.« — Ja, a si kej kač vidu! Sej je bvo, ja! Sem pa tje je vrgu sonce svoj plajš čez Kranj, glih za tolk cajta, de so bli ruksak na hrbte. Komej sva pa pršla na cesto, se je že spet usul. Košte imava zdej dost, de bova lahko cel teden prežvekvala, sevede, kar se še ni poferderbal. Še bol se mi pa smiljo okolški birtje, ki so cev teden kar na derah pjačo pa mesovje skup vlačil.

Ja mašina, za vse pa le ni bvo svab. Kranske štarije so imele te tri dni zvate cajte. Povsod je bvo tak, kot na mravljiš. U Mesten slaščičaren so si ljudje od jutra do večera kar kluko podajal, tako de sem že djav sam preke seb, ko sem v en kot stisnen svojo «afriko» srkal: «Le škoda, de ni več ta navada, kot je bva včaseh pri mrličeh, de je eden pri vratih sedu in cev cajt pravu: Bohlonej... bohlonej!»

No vidte, pa vse to samo zaradi teh zmešanih napovd. Včasih sem samo na turn na zvezdo pogledal, pa na dim od raufenka v «Gumic», pa sem koj za vreme vedu. Zdej ko tud to ni več gvišen, sem pa ujel enga čomorada. No ja, vi pravte, močerada. Pa ga imam doma v enmo glaž zaprtga. V sredo, ko sem napovd poslušov, de bo bol, sem pa zaradi gvišnost vole, še čomorada v gvaš porukov. Se je pa samo prov leno pretegnil, pa u nebesa pogledal, ta lev oko trikrat okol in okol zasukov, s ta desenmo pa zamižov.

«Hudič te zastop,» sem djav. «Čak me beštja! Če že nočeš lepga vremena narest, boš pa vsaj močen šnops naredu...»

Potlej sem ga pa potunkov u tisto kad, ki imam naštimano za šnops.«

O tem in onem sva tokrat še govorila. Ker pa sem bil preveč radoveden, je nenadoma obmolknil in dejal: »De me ne bote spet u cajtnge djal, koker zmerej, keder govoreva!«

Potlej pa nisem ne črne ne bele več spravil iz njega.

No, pa je deževni pomenek pri kraju. Nikar ne bodimo tako črnogledi. Morda bodo pa prihodnji prvomajski prazniki bolj naklonjeni tistim, ki ljubijo sončno vreme.

S. Š.

ŽIG NAMESTO VSTOPNIC

Zanesljiva »vstopnica«

Skoro vsaka švedska vas ima ljudske domove, v katerih so razne prireditve, med njimi seveda tudi plesne. Prav rado ra se dogaja, da je v plesni dvorani več ljudi, kot je bilo prodanih vstopnic. Udeleženci, s pretvezo, da se gredo osvežit, hodijo na prosto, tam pa svojim prijateljem oddajajo svoje vstopnice. V nekem takem društvenem domu so prišli tem nepravilnostim na sled. Takoj so podvzeli ukrepe. Vsakemu udeležencu vtisnejo pri vhodu na roko pečat nevidne barve, ki pa je čitljiv pri ultravioletnih žarkih in izgine že v 24 urah. Sumljive udeležence na ta način lahko vsak hip s posebno pripravo odkrijejo in odslove.

Kakšni ste na javnih prireditvah?

Med skrajno vljudostjo in neotesanostjo obstoja še cela vrsta stopenj

Odgovorite iskreno na teh petnajst vprašanj in izvedeli boste, če znate živeti v družbi, gledališču, kinu, na javnih prireditvah itd.

	da	ali	ne
1. Menite, da je normalno, če človek obdrži v kinu klobuk na glavi, če je zelo prehlajen?	.....	.....	.....
2. Ali mislite, da so mladi ljudje, če se objemajo v kinu, nevzgojeni?	.....	.....	.....
3. Ali kdaj postavite noge na sedež svojega soseda, ker vam je tak položaj udoben?	.....	.....	.....
4. Ali se vam zdi neumno prepustiti mesto v dolgi vrsti pred blagajno kina starejši osebi?	.....	.....	.....
5. Se vam zde smešni mladi ljudje, ki so v kinu na daleč glasno pozdravljajo?	.....	.....	.....
6. Ali rečete vsaki osebi »oprostite!«, če mora zaradi vas vstati cela vrsta?	.....	.....	.....
7. Ali sedite na vašem sedežu tako, da sosed, ki je za vami, lahko vidi?	.....	.....	.....
8. Ali ste že kdaj v gledališču žvižgali?	.....	.....	.....
9. Menite, da je normalno, da v času predstave objasnjujete svojemu sosedu stvari, ki jih od igralcev ni dobro slišal?	.....	.....	.....
10. Ali opozorite v kinu ali v gledališču tiste, ki govore v vaši bližini?	.....	.....	.....
11. Ali prenehate odpirati vrečico za bonbone, če preveč šumi?	.....	.....	.....
12. Ali vržete papir od bonbonov na tla?	.....	.....	.....
13. Ali vedno potrebujete oba naslona, da položite nanju roke?	.....	.....	.....
14. Če opazite, recimo, izgubljeno rokavico, ali jo odnesete takoj k vratarju ali blagajničarki?	.....	.....	.....
15. Ali ste se že kdaj sprli z vratarjem, če ste prišli po pričetku predstave?	.....	.....	.....

Vsakokrat dodajte eno točko, če ste odgovorili **da** na naslednja vprašanja: 2., 5., 6., 7., 11., 14.

Prav tako, če ste odgovorili **ne** na: 1., 3., 4., 8., 9., 10., 12., 13., 15.

Če imate več kot 10 točk, je vaše obnašanje v družabnem življenju povsem pravilno. Vedno spoštujete pravice in svobodo drugih. Pazite, da ne boste postali blaga žrtev onih, ki so do vas brezobzirni.

Če imate 5 do 10 točk pomeni, da ste takšni kot »vsi drugi«. Vaša vljudnost zavisi od prilike. Priznajte si sami: ne obnašate se najbolje, kadar vas nihče ne vidi in ne more o vas ničesar soditi.

Če imate manj kakor 5 točk pa pomeni, da je vaše obnašanje v družbi na zelo nizki stopnji. Če to delate hote, se dobro izprašajte, če imate za tako početje upravičene razloge. Če je to nehote, se boste verjetno spremenili, ko vam bodo vaše lastnosti odkrile te vrstice.

PRVA GOBA

Da bi že v tem času šel v gozd po gobe, se verjetno nihče ne domisli. Za gobarje začne sezona navadno šele konec maja ali v začetku junija. Franc Pušar iz Bobovka v Kranju pa je imel za letošnje prvomajske praznike nevsakdanjo srečo — na sprehodu skozi Uden boršt je zagledal precej velikega jurčka, seveda ga je tudi odtrgal, saj se mu kaj takega še ni pripetilo, čeprav je že vrsto let navdušen gobar.

Največja znanstvena odkritja zadnjih dvajsetih let

Večina nas sodobnikov se komaj zaveda, kakšne ogromne korake je napravila znanost v zadnjih dvajsotih letih. Tu navajamo nekaj najpomembnejših znanstvenih dosežkov, ki so spremenili naše življenje bolj kot katerakoli doba doslej.

Salkovo cepivo proti otroški paralizi je nedvomno ena izmed najvažnejših znanstvenih pridobitev našega časa. Leta 1955 so začeli množična cepljenja in 1958 je kazalo, da je bitka proti paralizi dobljena. Tega leta je bilo za polovico manj obolenj kakor v povprečju od 1950 do 1954. leta.

Halov teleskop. Astronomija pomni mnogo dramatičnih iznajdb, ena izmed najimenitnejših je prav gotovo Halov teleskop, največji odbojni teleskop na svetu. S petmetrskim odbojnim ogledalom lahko vidi milijarde svetlobnih let daleč. Postavili so ga 1948. leta na gori Palomar v ZDA.

Televizija. Načelo televizije so dognali že 1884. leta, ikonoskop (televizijska cev z zaslonom) pa so iznašli kmalu po prvi svetovni vojni. Vzlic temu so se začele prve redne oddaje šele 1939. leta. Dandanes je televizija po svetu že silno razširjena.

Radar. Nemara je radar najpomembnejša znanstvena iznajdba vojnega časa. Omogoča ladjam in letalom »videti« v temi. V miru omogoča varno plovbo ter letenje v noči in megli.

Polprevodniki. Izumili so jih leta 1948. Opravljajo lahko skoro vse naloge elektronk in razen tega porabijo med delovanjem silno malo energije in so zelo majhni.

DDT in druga sredstva proti mrčesu. DDT so iznašli že leta 1874, a je zaslovel šele leta 1944, ko je zatrl epidemijo tifusa v osvobojenem Neaplju. Po vojni so ga na veliko začeli uporabljati v kmetijstvu. Kmalu so se mu pridružila še druga protimrčesna sredstva — BHC, klordan, TEPP, toksafan in sredstva proti plevelu. V poljedelstvu se je začela kemijska revolucija.

Čudežna zdravila. Prvi antibiotik penicilin so odkrili že leta 1928, industrijsko pa so ga začeli izdelovati šele 15 let kasneje. Po vojni so se mu pridružili streptomicin, kloromicin, aureomicin, teramicin in drugi. Ta zdravila iz različnih plesni zelo uspešno uničujejo mnoge bolezenske in kužne klice.

Atomska energija. Največji znanstveni dosežek zadnjih dveh desetletij je nedvomno silen napredek na področju atomske energije. Atom je postal gigant, ki vlada nad življenjem našega planeta.

Nihče ne ve, kaj nam še prinese prihodnost. Ni pa daleč doba, ko bomo premagali bolezni — telesne in duševne, se podali v vsemirje in morda tudi rešili uganko življenja.

ANEKDOTE

Virtuoz na klavirju, Artur Rubinstein, ki obvlada osem jezikov in v vseh zelo rad govori in mnogo govori, pripoveduje o sebi, da se ga je pred nekaj meseci lotila trdovratna hripavost. Časopisi so prav tedaj pisali mnogo o tem, da je rak v zvezi s kajenjem. Odločil se je, da gre k specialistu za bolezni v grlu. »Med pol ure trajajočo preiskavo sem poskušal razbrati sodbo na njegovem obrazu,« pripoveduje Rubinstein, »a je bil neprodiren. Naročil mi je, naj naslednji dan zopet pridem. Ko sem odhajal, sem bil na moč zaskrbljen. Tisto noč nisem mogel spati.«

Naslednji dan je trajala preiskava spet dolgo in zdravnik je spet skrivnostno molčal.

»Gospod doktor,« je vzkliknil naposled Rubinstein, »kar povejte mi po pravici, lahko bom prenesel. Živel sem lepo in v izobilju. Kaj mi je?«

Zdravnik je odgovoril: »Preveč govorite.«

ROSSINI O ŽIVLJENJU

O tem velikem umetniku, skladatelju in mojstru komične opere pripovedujejo marsikaj zanimivega. Nekoč je dejal: »Želodec je tisti maestro, ki dirigira orkestru naših strasti. Jesti, ljubiti, peti prebavljati hrano, to so štiri dejanja komične opere, ki se imenuje življenje!«

Žreb je odločil

V torek popoldan je bilo v uredništvu »Glasa Gorenjske« javno žrebanje nagradne križanke, ki je bila objavljena v slavnostni številki ob 40-letnici KPJ. Med 209 rešitvami, ki jih je uredništvo prejelo do napovedanega roka, je žreb določil naslednje nagrajence:

1. nagrado — 2000 din: Anica Zagožen, knjigarna »Simon Jenko«, Kranj; 2. do 4. nagrado — 1000 dinarjev: Justin Ivanka, knjigarna »Simon Jenko«, Kranj; Vinko Pavlin, Ljubljana, Hrenova 4; Dacar Melhior, Grad 224, Bled; 5. do 14. nagrado — 500 din: Mirko Derlink, Ulica Tatjane Odrove 6, Kranj; Lado Stružnik, C. na Klanec 18, Kranj; Mojca Korbar, Kranj, Cankarjeva 5; Iztok Purič, Kranj, Stara cesta 8; Marjeta Pirc, Župančičeva 5, Kranj; Marija Bohinc, Trboje 2 p. Smlednik; Rudi Götz, v. p. 6537/2 Titograd; Julka Kos, Kranj, Škrlovec 2; Heda Solar, Kajuhova 14; Janez Čebašek, Voklo 31 p. Šenčur.

Nagrajenci iz Kranja in bližnje okolice lahko dvignejo nagrade od 11. maja dalje v uredništvu, ostalim pa bomo nagrade poslali po pošti.

PRAVILNA REŠITEV

Vodoravno: 1. Zveza komunistov, 14. Oven, 15. Vukovar, 16. eter, 18. bos, 19. nemoralen, 21. ona, 22. ah, 23. Po, 24. paž, 25. as, 27. as, 28. navada, 30. Apatin, 33. davi, 34. oteta, 36. oves, 38. set, 39. ce, 41. iti, 42. F/K/N, 43. til, 45. Slovani, 48. prigoda, 50. so, 51. Angorec, 52. od, 53. trs, 55. Ado, 57. Kropa, 58. onisi, 60. Ina, 61. oje, 63. Ana, 65. on, 67. paraden, 71. ol, 72. rat, 74. kolo, 75. Oman, 76. epa, 77. Avar, 79. ri, 81. uk, 82. Eden, 83. norec, 85. kot, 87. ovira, 88. Zagreb, Ljubljana.

Navpično: 1. Zvoh, 2. ves, 3. en, 4. ave, 5. Kum, 6. okopati, 7. more, 8. uvažati, 9. NAL, 10. IRE, 11. te, 12. Oto, 13. vena, 14. obad, 17. rasa, 19. novica, 20. netoni, 23. pav, 26. siv, 28. nato, 29. do, 31. pa, 32. neto, 33. delo, 35. Etiopija, 37. Sido, 38. SSSR, 40. ena, 42. f/k/rc, 44. Lado, 46. Verona, 47. Inn, 48. pes, 49. Godina, 53. tri, 54. Spa, 55. ara, 56. osa, 59. koran, 61. oro, 62. Edo, 64. slama, 66. navoz, 67. por, 68. ali, 69. emu, 70. nak, 71. opera, 73. tara, 76. edin, 78. reg, 80. boj, 82. Eva, 84. CR, 85. KL, 86. tu, 87. oj.

ROMAN II. del 25

VIGENCI

Mimi Malenšek Konič

Dominik se je očitno rogal in Pavlu je bilo znova, kot da je deček, ki ga je oče nabil zaradi majhne nerodnosti. Pričakoval je, da se bo stari zguzil vase, kakor hitro mu bo omenil dekle, on pa se je posmehoval. Bilo je, kakor da je neranljiv — nikjer mu ne moreš do živega! V tej Pavlovi zavesti je bil konec občudovanja, toda moral se mu je postaviti po robu, moral ga je premagati. Zato je rekel:

»Pusti Vido pri miru! Oba je ne moreva imeti!«

»Oba?« je široko zinil Dominik. »Nisem vedel, da hočeš imeti priležnico, ko se vendar ženiš!«

Zdaj je sin nenadoma pobesnel. Dominik je ostrmel, ko je videl, kako so mu oči potemnele in skoro nato ga je Pavle zgrabil za vrat. Kratek trenutek osuplosti, potem je Dominik s svojimi žilavimi rokami stisnil sinove roke v zapestju in fanta pahnil daleč od sebe. Pavle je pobledel — v tem trenutku se je zdel Dominiku neznansko mlad in malone otročji — in mu zabrusil:

»Ti bi človeka še v zločin zapeljal — ostudni starec!«

Dominik je molče stopil k njemu in vzdignil roko. Preden je Pavle utegnil odskočiti, ga je zapekel na licu udarec in nato še eden. Oče je mlel s čeljustmi, na licih so se mu pokazale značilne rdeče lise.

»Dovolj imaš,« je zamrmral in prekrižal roke na hrbtu. »Sramota, da te moram strahovati kot pobalina! Mislil sem, da si bolj pameten. Zapomni si: če ti to ni dovolj, te bom prijel še drugače! Preveč sem ti popuščal, poslej bo pa drugače.« Nato se je obrnil in odšel izpred vigenca proti skladišču, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

Pavle je pol zbegan pol sovražno strmel za njim. Odkar je odrastel šoli, ni oče več položil roke nanj, zdaj pa... In niti na um mu ni prišlo, da bi bil zaradi nedeljskega početja v zadregi! Kakšen človek je to?

Zvečer Dominika ni bilo doma. Čeprav je pretepel sina kot otroka, je čutil potrebo, da poplakne žolč, ki se je nabiral v njem in je odšel k Jarmu. Večerjali so Ana, Pavle in Vida sami. Po večerji je Vida odnesla posodo in se ni vrnila, Pavle in Ana pa sta obsedela v zgornji hiši. Ana je po svoji navadi pletla, sin pa je bral časnik. Prilika se mu je zdela kot nalašč, da bi se porazgovoril z njo.

»Kaj bi rekla, če bi se oženil?« je vprašal nenadoma.

Ana ni niti pogledala od pletenja, samo malomarno je prikimala. Tako pogosto so govorili o Pavlovi ženitvi, da ji je bilo že vseeno, kdaj se oženi. Komaj na dnu duše jo je rahlo zabolela misel, da se bo morala umakniti mladi in ji prepustiti gospodinjstvo. S tem je bila zvezana zavest, da je že zarse stara in da se njeno življenje bliža koncu. da je že zares stara in da se njeno življenje bliža koncu, izgubila sina in z njim vse, kar jo je toliko let vezalo na življenje, toda v to nekako ni mogla verjeti. Pavle bo zmeraj ostal njen — njen sin.

»Kar z očetom se zmeni,« je rekla.

»Z njim se ne bom menil. S teboj moram govoriti. Stvar je ta, da ne bom vzel Hele.«

Zdaj je Ana le odložila pletenje. »Kaj pa to pomeni?« je vprašala in zaskrbljeno gledala sina.

»Mislim, da Hela ne bo preveč žalovala, če me ne dobi,« je zamišljeno rekel Pavle. »Govoril sem z njo — zelo pametna je in ni ji dosti do mene. Vzel bom Vido.«

»Ali našo?«

»Čigavo pa?«

Pavle je opazoval mater — ni se mu zdela tako presenečena, kot je pričakoval. Na njenem starem, pa še zmeraj prikupnem obrazu je bila komaj senca neke zavzetosti. Bilo je, kot da občuti olajšanje ob misli, da se s Pavlovo ženitvijo v hiši ne bo nič spremenilo. Ne da bi mnogo premišljala, je izrekla edino skrb, ki je naglo vzkliila v njej:

»Kaj bo rekel oče? Vide ne more.«

»Vide ne more, saj.« Pavle se je zasmejal, da ga je Ana prestrašeno pogledala. »Nisem ga nameraval vprašati za svet. Saj imam že leta.«

»Dote ne bo imela. To mu ne bo všeč.«

»Oče tudi ni nič prinesel k hiši!«

»Čisto tako ni bilo,« je krotko odvrnila Ana. »Plačal je dolgove, zelo se je mučil. Brez njega bi bila hiša nemara prodana. Stric Filip je imel namen, da bi jo prodal Globočniku.«

Pavle se je prizanesljivo smehljal. Dobro se je spominjal, da mati ni zmeraj tako spravljivo govorila o očetu. Leta so jo umirila. Unesla se je kot voda, ki se vsa divja in razburkana požene iz višavja, ko pa se izlije v nižino, samo še čaka, kdaj bo njen tek končan. Gledal je njene žilnate roke, prekrite s starostnimi pegami in njene bledo, mile oči in ganilo ga je. Primaknil se je k njej in ujel njeno desnico v svojo široko dlan.

»Mama,« je rekel, »če boš ti z menoj, se očeta nič ne bojim. Proti tvoji volji pa bi se ne mogel... res mislim, da ne. A ti mi pač ne boš branila?«

»Jaz ne,« je rekla. Gladila je njegovo močno, široko roko. Kakor brez misli je drsela s svojo levico po njej. Bila sta si tako blizu, kakor že leta in leta ne. Morebiti nikoli več od takrat, ko je Pavle prišel iz gimnazije in stopil v vigence.

»Pri tej hiši je bilo veliko nesreče, kar preveč,« je rekla zamišljeno. »Mogla bi ti pripovedovati o svojem očetu in materi, ki sta se mučila drug zraven drugega, čeprav sta bila vsak zase dobra človeka. Ali pa tvoj stric Aleš... umrl je, ravno ko bi se bil moral oženiti. Tudi o sebi bi ti lahko veliko povedala. Tik preden si ti prišel na svet, smo živeli malone revno. Tvoj oče je ustvaril blagostanje v hiši. Kljub temu pa sem včasih zavidala kovaškim ženam in bi bila rada menjala z njimi. Najbrž sem bila nespametna, kaj hočeš?« Ana se je tiho, mladostno vznemirjeno zasmejala. »To in ono je bilo, česar ne veš in predolgo bi trajalo, če bi ti hotela vse povedati.